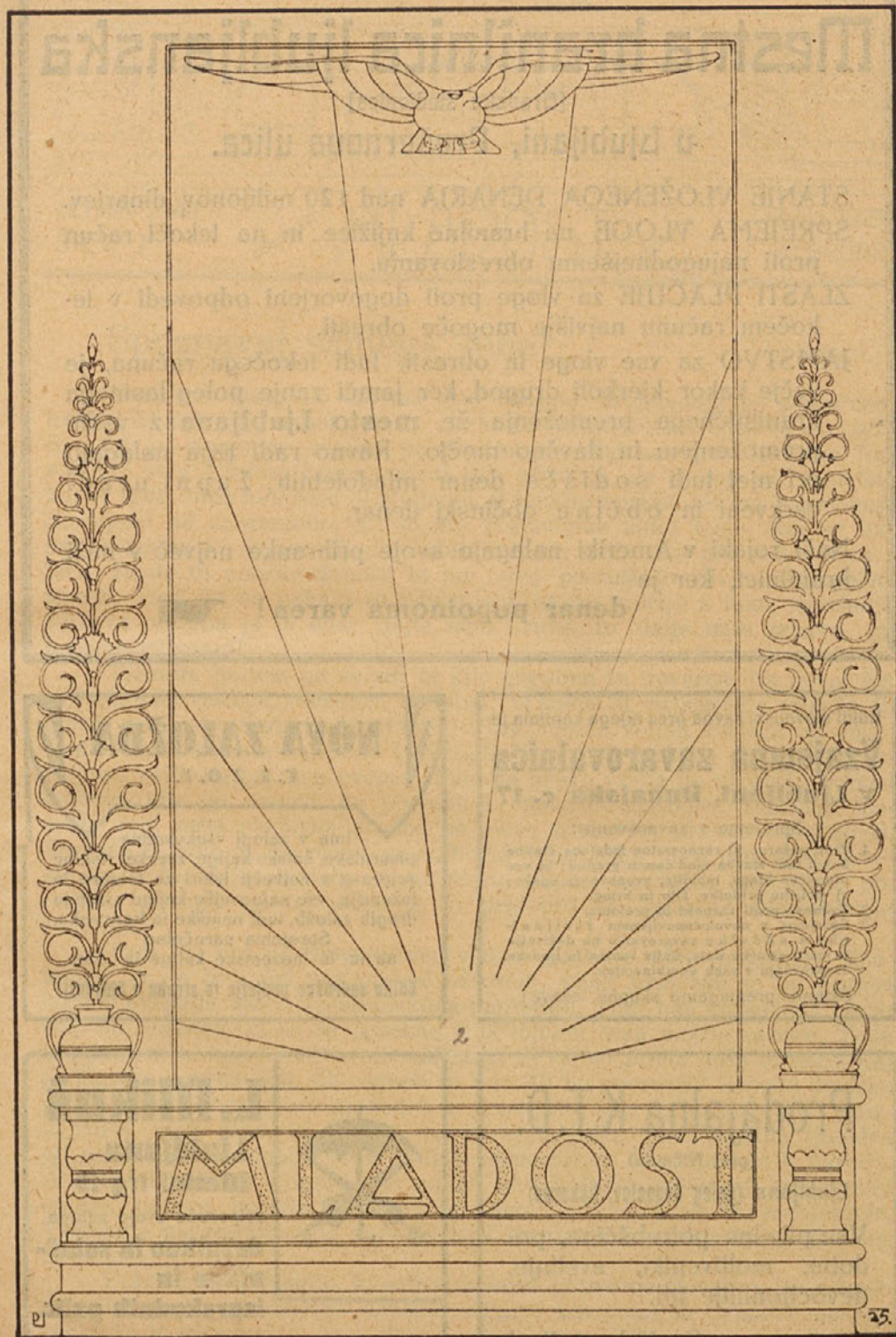

Mestna hranilnica ljubljanska

[Gрадska štedionica]

u Ljubljani, Prešernova ulica.

STANJE VLOŽENEGA DENARJA nad 120 milijonov dinarjev.
SPREJEMA VLOGE na hranilne knjižice in na tekoči račun
proti najugodnejšemu obrestovanju.

ZLASTI PLAČUJE za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

JAMSTVO za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še **mesto Ljubljana** z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladoletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je

denar popolnoma varen!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska c. 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilje, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

NOVA ZALOŽBA

R. Z. Z. O. Z.

Ima v zalogi vsakovrstne pisarniške, šolske knjige, zvezke, risalne priprave v največji izbiri za tehnike in inženirje, vse najnovejše knjige svoje in drugih založb, tudi nemške in francoske.

Sprejema naročnino na tu- in inozemske knjige in liste.

Edino združeno podjetje te stroke v Sloveniji

Prodajalna K.T.D.

(prej Ničman)

Ljubljana (poleg Jugoslov. tiskarne)

Vse pisalne potrebščine, podobice, molitveniki, svetinje, devocijonalije itd.

Svoji k svojim!

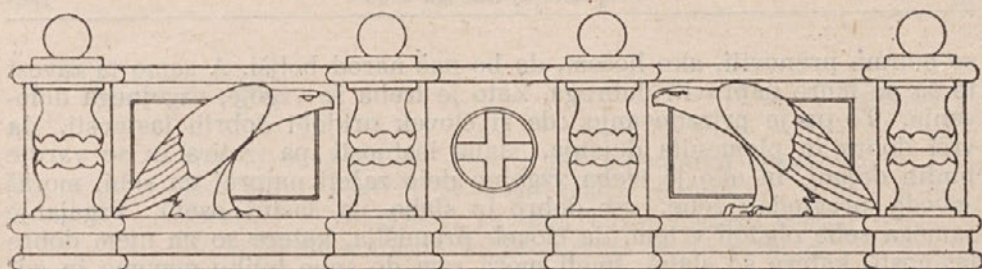

L. Mikuš

Ljubljana
Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo
dežnikov in sončnikov in izprehodnih palic.

Popravila točno in solidno.

LETNIK XVIII
ŠTEV. 2

MLADOST

LETO 1925
FEBRUAR

Spoznavaj samega sebe!

A. Strupi.

V našem času, ko objema svet obupno hrepenenje po zadostnem kruhu, iskanje vsaj napol pokrite strehe in zašite obleke, odmeva po svetu tudi klic po nravnem prerodu, po moralni povzdigi in obnovi ljudstva. Naš sodobni svet s takim hrepenenjem išče uživanja, da se mu zdi potrebno kakor zrak, brez katerega ni življenja. O tem ne vpraša, ali mu je uživanje dovoljeno ali zabranjeno, ali so mu postavljene kake meje. Kaj se naš svet briga za to, če mu uživanje ubija telesne moči, ako mu razum tava v temi zmote in neizobraženosti in mu srce preraščajo divje, samopašne strasti. Tisti, ki se pehajo za uživanjem, se ne mučijo s temi vprašanji. Njihova potreba je le ena: dajte nam kruha in dajte nam zabave, mi hočemo uživanja!

Treznim ljudem pa se zdi ta klic poguben in nevaren. Na misel jim prihaja klic starega rimskega ljudstva: »Panem et circenses!« (Kruha in iger!) A rimsko ljudstvo je utonilo v brezmejnih željah svojega uživanja. Tudi v naši dobi se moramo bati najhujšega: da nam bo naša uživanja-željnost prinesla popolen propad. Zato pa preko vpitja po uživanju povsod odmeva klic po obnovi, po prerodu in povzdigi narodov. Današnji človeški rod, naša moderna družba se mora prenoviti, nravno povzdigniti, drugače se nam ne bo začela nova, boljši doba. Kdor hoče oznanjati človeškemu rodu boljšo bodočnost, ga mora najprej navdušiti za nravno povzdigo, odvrniti ga od uživanja in pridobiti za lepše in plemenitejše življenje.

Tudi pri nas na Slovenskem vedno glasneje odmeva ta klic. Znamenje, da je tudi pri nas preveč uživanja, vsled katerega se po pravici bojimo propada mesto vsestranskega napredka. Tudi naš narod ima razne slabosti, napake, ki so se posebno v povojnem času močno razvile. Toda kaj pomeni ta besni hudournik uživanja, ki valovi preko naše dežele? Kaj so napake naroda, kdo jih zagreši in kdo jih bo popravil? Nobena družba, noben narod se ne more preroditi in poboljšati, ako se ne izboljšajo posamezniki, vsak zase, ki družbo, narod sestavljajo. Tudi napake ljudstva ali naroda so le napake vseh tistih posameznikov, ki pripadajo k narodu. Ako tedaj hočemo dvigniti naš narod, ako hočemo sodelovati pri nravni obnovi našega naroda, delajmo za lastno prenovljenje in poboljšanje. Vzgajanje posameznika je obenem tudi vzgajanje in prenavljanje družbe, naroda.

Dobro pomni vsakdo, ki se navdušuješ za prerod človeštva, za nravno povzdigo in vzgojo našega naroda: najprej izpopolni in prenovi samega sebe! To je tako važno, da si moraš vedno ponavljati: jaz sam sem tisti, ki

se moram prenoviti, ako hočem, da bo naš narod boljši. A samo ta zavest te še ne more napraviti dobrega. Zato je treba še vzgoje, vzgojnega delovanja. To pa je prizadevanje, da si človek pridobi dobrih lastnosti, da vrši dobra in plemenita dejanja, slabe lastnosti pa zatira in se varuje hudih dejanj. In ako je treba vzgojno delo začeti najprej na sebi, moraš seveda pregledati sebe, vse dobro in slabo na lastni osebi. Vzgajanje samega sebe obstoji v tem, da človek premišlja, katere so na njem dobre lastnosti, katere so slabe. Imeti mora sam do sebe toliko poguma in odkritosrčnosti, da si prizna, da ni povsem dober, marveč, da ima tudi slaba nagnenja. Iz slabih nagnenj pa izvirajo slabe želje, misli, hudobni načrti, ki naposled človeka zavedejo v slaba dejanja. Vse to dan na dan opažamo na drugih, a kaj to pomeni za povzdigo družbe. Opaziti in premišljevati vse slabosti na sebi, je pa za povzdigo družbe velevažno. Kajti ako se zavedaš slabih lastnosti, se boš potrudil, da jih odpraviš, da boš dober in te bodo za takega tudi drugi imeli. Kakor ne hodiš okrog z raztrgano suknjo, ampak jo daš zašiti.

A človek ni ves samo slab, ampak ima tudi lepe in plemenite lastnosti, vzvišene cilje, dobre želje, plemenita in hvalevredna dejanja. In zopet te dobre strani svoje narave se moramo zavedati, kajti tudi to spada k vzgoji, da gojimo in utrjujemo dobre lastnosti, ki jih že imamo. Ako vem, da sem svojemu prijatelju enkrat pomagal v njegovi nesreči, čutim in vem, da je bilo to nekaj dobrega in plemenitega, zato bom še kdaj tako storil. Tako bom dobra dejanja, ki sem jih že kdaj storil, ponavljal in na ta način si bom z lastnim delom pridobil dobrih in lepih lastnosti.

Ali ni tako že veliko storjenega za povzdigo lastne osebe? Storjen je začetek, ustvarjen je temelj vsake vzgoje, tudi samovzgoje. Zato so pa stari Grki proglasili za prvo življenjsko modrost tisto, ki je kratko izražena v treh besedah: *s p o z n a v a j s a m e g a s e b e*. Čim bolj premišljaš sebe, tembolj postaneš občutljiv za lastne napake, tembolj dovzeten za lepe lastnosti. Ako o sebi nikdar nič ne premišljaš in živiš brez premisleka, kako se boš na ta način vzgojil! Nihče ne bo ostal brezbrizen za lastno vzgojo, ako se zaveda svojih slabosti in vidi na sebi tudi lepe lastnosti. Vse lepo in dobro ga navdušuje, slabo ga ponižuje in mu jemlje ugled. Prva napaka ljudi v naši dobi je ta, da nič ne mislijo o sebi. Za vzgojo pa je to prvi pogoj in prva zahteva.

Ako hoče biti človek zdrav po telesu, mora vedeti, kaj telo ohranja zdravo, česa mu je treba, da ostane pri življenju in moči, kaj mu povzroča bolezni. Ako hoče biti zdrav po duši, to se pravi, da hoče biti dobro vzgojen, plemenit in vsestransko pošten, mu je treba istega znanja. Kar tvojemu značaju škoduje, kar tvojo dušo kvari, tistega se varuj: slabih misli, hudobnih želja, grdi in krivičnih, nepoštenih dejanj, kajti to so bolezni tvoje duše. Toliko spoznanja ima vsakdo, da loči, kaj je dobro, kaj slabo. To spoznanje mu daje pamet in ga mu naznanja tudi vest v vsakem posameznem slučaju. Zato to prvo delo pri samovzgoji ni nikomur pretežko, kaj šele nemogoče. Ni ga treba iskati po modro pisanih knjigah ali pri učenih možeh, ampak vsakdo ga najde v sebi.

Sebe naj premišlja in tako bo začel sebe vzgajati. Vedno bo našel na sebi kaj novega, vedno bolj bo spoznaval lastno dušo. S takim razmišljanjem si ustvarja vedno bolj občutljivo vest, za vse postane bolj natančen, na sebi čuti vedno večjo odgovornost. Zato pa stori vsakdo pri nravni preoditvi samega sebe prvo dolžnost: *s p o z n a v a j s a m e g a s e b e*!

Refleksija.

Škender.

*Rad bi odklenil že vrata v ono pomladno deželo,
kjer sta si svet in ljubezen sestra in brat.
Zalostno je in bridko na tem lepem božjem svetu,
ko prodajamo Kajnu in Judi svojo sveto pomlád.*

*Našli jo bomo, nebeško stezó,
ko bomo sebi umrli — — —
Toda —
umreti je tako težkó, težkó — — —*

Liliya mogota.

Dr. Ivan Pregelj.

(Slovenske legende drugi del.)

II. Mati ljubezni.

Veliki zemeljski Popotni so vstajali v veselje nebes, ki so se jim budila v pozdrav in slavo. Vse zarje so orglale, zvezde so šumele svojo opojno pesem, vsi vekovi so vriskali, vsi sveti duhovi so ginili v hrepenjenju in blaženosti:

»Sveti, Sveti, Sveti!« —

Oko ni videlo, uho ni slišalo. Le pesnik vseh pesnikov je v davnih dneh vsej zemlji skušal v besedi razodeti neskončno veličje, ki ga človeške barve ne povedo, glasovi ne objamejo, luči ne odkrijejo in besede ne zapoje. Pesnikovo srce ga je jecljalo, otroško nedolžno bi ga morda povedalo, če bi govoriti znalo. Pa zna samo ljubiti, govoriti ne ve. Če bi vedelo in če bi slovenske matere dete bilo, morda bi ihtelo:

»Sreča, Sreča, Sreča!«

Če bi jasneje spoznalo, bi klicalo in blagoslovilo:

»Mati, Mati, Mati!«

* * *

Nebesa so videla, kako se miluje Bog — Odrešenik s sveto Materjo. V brezkončnem spoštovanju so onemela božja brezprostorja. Le omejen krog izvoljenih družin se je strnil tesneje ob nebeško skupino, ob Sina z Materjo. In zdajci je jeknila iz teh množic pesem:

»Za Bogom častimo Marijo najprej...«

Slovenska pesem iz slovenskih ust. Iz grla slovenskih junakov, ki so umrli pod turškim mečem, slovenskih neznanih mučnikov in mučenic, spokornikov in devic, vseh imenovanih in neznanih, redovnikov, tretjerednikov, duhovnikov, škofov in apostolov.

»Za Bogom častimo Marijo najprej...«

Ob pevcu Tomažu Hrenu je slavil škof Anton Martin, ob Gregorju Riharju Virk, ob Blažu Potočniku Angelik Hribar.

»Za Bogom častimo Marijo najprej...«

Z desne je prisluhnil petju veliki Lev Trinajsti in se nagnil k sosedu:

»Poznaš? Meni so nekoč peli v Rimu.« Pij Deseti se je trudno nasmešnil in dejal:

»Blagoslavljam slovensko pesem, a meni ni pela!«

Bridkeje je dodal:

»Meni je pela pesem svetov iz bojnih rogov in bobnov in topov. Bog bodi grešnim milostljiv, da me niso čuli, ko sem jih rotil, naj ne ubijajo...«

Glas mu je utonil. Sosed ni odgovoril. Nemo sta sveta moža poslušala slovensko petje. In zdelo se je, da lovita z neukimi ušesi tujo besedo, da jo bosta zdajzdaj imela in zapela družno s slovensko srenjo:

»Za Bogom častimo Marijo najprej...«

Tedaj pa je utihnila pesem Slovencev. Kot odpev se je oglasila pesem vseh nebes:

»Sancta Maria, Sancta Mater Dei, Sancta Virgo Virginum, ora pro nobis!«

* * *

»Moj Sin in moj Bog,« je rekla sveta Mati ljubeče in vdano, kakor svojčas angelu v Nazaretu, »bridkost je v Tvojih besedah. Trpela sem s Teboj. Te žka je bila Tvoja pot po slovenski zemlji.«

»Kakor vsaka moja pot po zemlji,« je dejal Odrešenik.

»Pot po zemlji,« je vzdihnila Mati. Nato je dejala božajoče:

»Pa vem, da veš, in da je lahka tudi težka pot njemu, ki hodi v ljubezni. Po trnju brodirati je sladko kakor po rosnih travi in po solncu, ko žge v poldnevu, kakor v sladkem večernem hladu. O, saj vem, da veš, kako sem vajena poti. Saj si bil z menoj od Nazareta do Jeruzalema, kjer sem Te izgubila, našla in vzela spet na pot domov...«

»Vem!« je dejal Sin, »vem, moja Mati. Še Tvojo težjo pot vem, ki si jo skromno pozabila povedati, pot po jeruzalemskih ulicah na goro s tremi križi...«

»Moj Bog in moj Sin,« je zastokala Presveta. Sin je vprašal toplo:

»Kaj hočeš, Mati? Govori! Ne bom bridek kakor sem bil v Kani. Hotela si reči, da bi tudi Ti rada na pot z menoj po Slovenskem.«

»Vse veš,« je odvrnila in se raznežila. »Veš, da mi je hudo, ker vidim, da visi znamenje križa v zvezdah za pokoro. Smilijo se mi ljudje, ki me častijo s pesmijo in božjo potjo. Da, z božjo potjo! Saj jih vse množice vem, ki so romale in še romajo na svete Višarje, na sveto Goro, na Brezje. Za njihove božje poti k meni, moj ljubi Sin, naj grem še jaz k njim enkrat na božjo pot, da jim bom v tolažbo, ki so mi vdani in me ljubijo.«

»Ne vsi, ne povsod,« je odvrnil božji Sin. »Čul sem jih, da kolnejo tudi; Tebe, moja mati, kolnejo.«

»Odpusti jim,« je prosila. »Sam veš, da ne vedó, kaj govore. Tujo besedo so čuli od Lahov, pa brbljajo, ne da bi vedeli kaj. Ponavljajo, ne da bi pomislili, da je ostudno. Pa le čuj! Vem, kako hude so še celó stare ženske, če kaj tega slišijo. Zadnjič sem čula starega Peršiča mater Mico na Visokem, kako je oštevala nemarnega berača iz Cerkljan zaradi tiste besede. Moj Sin! Naj grem na Kranjsko! Pa četudi samó radi matere Mice na Visokem.«

»Mati, bridega si prosiš,« je dejal Sin.

»Bridega,« se je nasmehnila; »ali je bila pot iz Betlehema v Egipt sladka?«

Nebesa so pela:

»Kraljica angelov, kraljica očakov, kraljica prerokov, prosi za nas!«

»Kraljica nebes!« je dejal Bog Sin.

»Za moj bližnji god, moj Sin,« je še prosila Mati.

»Za Tvoj god, Brezmadežna!« je dejal Sin. »Kraljici za god!«

»Jagnje božje...« so pela nebesa. »Izberi si družic in drugov, kakor se spodobi nebeški Gospé in Kraljici,« je dodal Sin.

»Izbrala bom,« je dahnila blaženo... In je vstal glas iz nedoumnega in je govoril v vekove in tihote:

»Veliko znamenje je vstalo na nebu: Žena s solncem obdana in luna pod njenimi nogami in na njeni glavi krona dvanajsterih zvezd.«

»Slava, slava, slava!« so orila nebesa. Pela so Materi ljubezni.

Mati, Mati, Mati!

* * *

Drobno slovensko dete je na večer pred praznikom Marijinega brezmadežnega spočetja pogledalo v božji svet in zarajalo na materinem naročju:

»Mati, glej rožice!«

In mati je videla in je bilo res videti, kakor da snežijo izpod neba rdeči cvetni lističi. Bile so snežinke. Zarja, ki se je bila nenadno posejala v sneženi metež, jih je bila preobrazila...

Tisto uro je stopila nebeška mati s svojim spremstvom na slovenska tla...

(Dalje.)

III. slovanski orlovski tabor.

Po Mariboru in Brnu — Ljubljana!

Oba prejšnja orlovska tabora sta mogočno razgibala orlovsko delo tako v Sloveniji kakor tudi v Češkoslovaški. Ponesla sta orlovsko misel med najširše ljudske plasti, tako da je danes orlovstvo postalo last celega slovenskega in češkoslovaškega katoliškega naroda. Tudi letošnji orlovski tabor naj bo mogočna pobuda, da se vsa slovenska katoliška mladina, ki ji mladost ni vinska in pohotna norost, pač pa šola za življenje, zbere v orlovstvu.

Za uspeh pa je treba temeljitih priprav! Čim boljše in vestnejše so priprave, tem gotovejši in večji je uspeh. Pomanjkljiva priprava pa pomeni poraz. To velja za najmanjšo odsekovo prireditev, veliko bolj pa še za tako veliko manifestacijo, kot je orlovski tabor.

Priprava pa oddaleč ni samo stvar predsedstva J. O. Z. in pripravljalnega odbora. Naj odbori v Ljubljani še tako točno delujejo, če se ne zganejo odbori po odsekih, srenjah in okrožjih, je ves trud pripravljalnega odbora brezploden. Zato mora odgovornost za pripravo na slovanski orlovski tabor čutiti in prevzeti vsak odsek, vsaka srenja, vsako okrožje, da: vsak član in vsaka članica se mora zavedati, da je soodgovoren oziroma soodgovorna za uspeh. Vsak član naj izpolni svojo nalogo, če se mu zdi še tako majhna in nevažna; za končni uspeh ni nobena stvar majhna. Zato naj se vsak Orel danes vpraša: kaj je moja naloga za orlovski tabor? Kaj bom ukrenil, da jo natančno izvršim?

Pa kakšne naloge naj ima posameznik?

Cela množica jih je lahko. Najprvo se vsak član vpraša: ali ne bi lahko obiskoval telovadbo in se naučil redovnih in prostih vaj za nastop? Vsak telovadec mora imeti vedno in neprestano skrb: ali že znam proste vaje brezhibno; če ne, kdaj se jih bom naučil? Ali imam dostojno telovadno obleko (hlače, majico, pas, čepico)? Če ne, ali varčujem, da si jo bom

mogel pravočasno nabaviti? In zopet se vsak član vpraša: Ali imam čeden kroj? Če ne, kako pridem do njega? Ali znam najpotrebnejše redovne vaje? Kako bom agitiral, da se čim več znancev udeleži tabora? Skratka: cela vrsta nalog, ki jih mora izvršiti vsak posameznik; odsekovni, srenjski, okrožni odbori pa imajo dolžnost, da člane neprestano opozarjajo na te naloge, jim omogočajo čim lažjo izvršitev, jim dajejo navodila ter poročajo o pripravi na nadrejene edinice.

Le na ta način bo mogoče, da bodo priprave za tabor popolne in uspeh gotov. Zato še enkrat poudarjamo in podčrtavamo: najprvo naj se vsi odbori in člani do zadnjega zavedo soodgovornosti za uspeh tabora. Kjer ni čuta soodgovornosti, tudi ne bo priprav.

III. slovanski orlovski tabor se bo vršil v dneh 14., 15., 16. in 17. avgusta v Ljubljani. Glavni dan bo nedelja dne 16. avgusta.

Približni spored po naslednji: 14. avgusta (petek, dan pred Velikim Šmarnom) se bodo vršile tekme članov, jugoslovanskih in češkoslovaških, v nižjem, srednjem in višjem oddelku. Zvečer bo akademija češkoslovaških Orlov in Orlic posebej ter jugoslovanskih Orlov in Orlic posebej.

15. avgusta (sobota, Veliki Šmaren) bodo tekme članov za prvenstvo, v deseteroboju lahke atletike ter v posameznih panogah lahke atletike. Ta dan se bo tudi vršila tekma odsekov O. P.-Ljubljana za častni prehodni prapor (ki ga ima sedaj jeseniški odsek). Istočasno se bodo vršile tekme jugoslovanskih in češkoslovaških Orlic. Opozarjamo vse načelnike, da naj natančno prouče Tekmovalni red za l. 1925. in vaje, v katerih bodo odseki tekmovali. Osobito splošna določila na strani 5—11 Tekmovalnega reda mora poznati vsak telovadec. Zato naj jim načelnik to natančno razloži. Temeljito naj se prouči tudi Orlovski vaditelj za mesec oktober, november in december, kjer so vse tekmovalne vaje natančno razložene.

Na Veliki Šmaren popoldan bo glavna skušnja za nastop na Stadionu v nedeljo popoldan.

V ponedeljek 17. avgusta se bodo vršili izleti za inozemske goste v razne kraje naše države.

Čehoslovaki bodo prišli v velikem številu, ker se bodo v istem času skozi Ljubljano peljali v Rim. V Ljubljani se bodo udeležili tabora, na kar bodo nadaljevali svojo pot v Rim.

Vse brate in sestre pozivamo: Ne odlašajte! Takoj začnite misliti na vsestransko pripravo! Odsekovni odbori, takoj se posvetujte, kako pomnožiti število telovadcev, kako omogočiti nabavo telovadne obleke in krojev, kako agitirati za udeležbo.

Tabor naj bo naša velika skupna skrb, naloga vsakega in vseh! Ta misel naj oživlja vse naše delo, in uspeh ne bo izostal.

Ali mati nič ne zaslužijo?

Otokar Janez.

V Ljubljano sem se peljal. Blizu smo že bili, ko je na neki postaji prižvižgal v moj voz postaven dečko, 16 let in pol bi mu prisodil. Ravno meni nasproti se je vsedel in je še vedno žvižgal. Meni je bilo zoperno to žvižganje in sem hotel fantovo objestnost speljati v drugačno strugo. Začel sem razgovor in kmalu sem vedel te-le reči: Dečko hodi vsak dan v mesto, uči se ključavničarstva in zasluži 20 dinarjev na dan. Če dela čez uro, seveda še več.

»Ali vas je veliko otrok pri vas,« sem vprašal.

»Dosti. Sedem nas je. Pa oče in mati.«

»Koliko od teh pa že zasluži?«

»Koliko? Štirji. Oče, dva brata in ena sestra. V modno trgovino hodi likat.«

»Kaj pa mati, ali mati nič ne zasluži?«

»Mati? — Ne... mati nič ne zasluži.«

»Kaj pa delajo ves dan?«

»Doma so in kuhajo in za otroke skrbe.«

»Kajne, mati so prvi na nogah zjutraj in zadnji pri počitku zvečer. Vse druge pokličejo, da ne zamudite službe, in ko vstanete, imajo mati že skoraj kuhan zajterk. Ko odidete starejši po opravkih, pokličejo otroke in jih pripravijo za šolo, potem pospravljajo po sobah, zračijo, pometajo, brišejo, kuhajo kosilo. Popoldne šivajo in perejo in likajo in pletejo in tako nekako gre dan za dnem.«

Dečko me je debelo gledal in ni prav razumel, zakaj se toliko zajemljem za njegovo mater.

»Ali sem prav povedal?« sem vprašal.

»O, gotovo precej prav.«

»In za vse to delo praviš, da nič ne zasluži?«

»Seveda ne. Saj mati ne delajo za denar. Vse naredi kar tako. Nič ne dobe za to.«

Vlak se je ustavil in izstopili smo. Razgovor je bil pretrgan. Moje misli so pa snovale dalje...

Kaj je vendar mati! Ves dan dela in se peha, ima 16- do 18 urno delo na dan, pa ji nihče ne plača dela. Njen sinko dela štirikrat manj, skrbi ima desetkrat manj, pa je pred vsem svetom ponosen na svoj zaslužek. Mati dela, dela, pa nima pokazati groša — ona ne dela za denar. Kakšno srce, kakšno dušo ima mati!

Spomnil sem se lahkokrile gospodične, ki je oni dan prav nejevoljno zavihala nasek in se samozavestno potrkala na junaške prsi:

»Kakšno reč počno ljudje,« je rekla, »s proslavljanjem mater in njihove ljubezni in njihove požrtvovalnosti! Pojdite no! Ali nismo večje časti vredne me, ki stojimo na lastnih nogah in gremo samostojno skozi življenje? Ali ni to nekaj strašnega, da jo mora mož preživljati in da sama prav nič ne zasluži...«

Tako je rekla in se je še enkrat potrkala na prsi, potem se je zavihтела na bicikelj in odbrzela — na izlet. Povedali so mi, da je uradnica in ima šest ur službe na dan in plače toliko, da čisto čedno živi. Škoda, da damica ni sedela z menoj in ključavničarskim vajencem v vlaku, morda bi se ji le bilo posvetilo v glavi, kako nedosegljivo visoko nad njeno domišljavo visokostjo stoji vestna družinska mati...

Mati ne dela za denar. Saj to je tisto! Kar naredi dobra mati, se sploh ne da preplačati. Res je, da se drugače za denar vse dobi. Za denar si lahko najmeš spretnih rok, k ti bodo sukale šivanko in izdelavale najfinejša ročna dela. Lahko si najmeš pridnih rok, ki ti bodo gibale kot mravlje v svojem gradu. Lahko si najmeš krepkih rok, ki ti bodo prestavljale cente kot otrok igrače. Toda za noben denar ne dobiš materinskih rok — zakaj te roke niso na prodaj za denar.

Čast materam in ljubezen!

Prijatelj moj, ključavničarski vajenec, kdo ve, kaj bo še iz tebe! Morda boš velik gospod in boš spal na mehkih pernicah in boš jedel pri bogato obloženih mizah. Toda Bog ve, če se boš takrat dobro počutil, Bog

ve, če si ne boš mislil: Vse bogastvo bi dal, da bi mogel še enkrat spati na postelji, ki bi jo zrahljale roke moje matere, jesti pri mizi, ki bi jo pogrnile njene roke...

Čast materam in ljubezen!

Mati ne dela za denar! Gotovo ne. In če tudi dober sin skozi leta in leta mater podpira, četudi ji pošilja mesec za mesecem lepe vsote — ne bo ji poplačal, če ji pošlje Rotšildovih zakladov. Ljubezen, zvestoba, požrtvovalnost, skromnost, tiho in veselo delo — to so lastnosti dobre matere! — se ne dajo poplačati z nobenim bogastvom.

Poplačaš pa mater lahko, če ji izkazuješ čast in ljubezen.

Mladenič moj, ne pozabi torej dati materi tega, kar je več vredno kot denar!

Nekje sem bral tale svet mladim dekletom: Ko si izbiraš ženina, poglej, kako tvoj izvoljenec spoštuje mater. Če najdeš, da ne časti matere in ji ni hvaležen, raztrgaj vse vezi med seboj in njim! Kakor ravna s svojo materjo, tako bo ravnal s teboj...

Ti, ki to bereš, pa z menoj vred zahvali Boga, da je še na svetu nekaj vezi, ki niso zvezane z denarjem — in med te spada tudi vez med materjo in sinom. Upam, da tudi med tvojo materjo in teboj...

Kako leta orlovska Čebelica.

§ 46 Poslovnika določa, naj se v vsakem odseku osnuje Čebelica, ki ima namen, navajati člane Orla k varčnosti. Pomanjkanje varčnosti je prav tako usodepolna napaka našega naroda kakor alkoholizem. Pravzaprav sta si zapravlјivost in alkoholizem brat in sestra, ki sta skoro vedno in povsod skupaj. Zato je boj proti zapravlјivosti obenem boj proti alkoholizmu.

Da orlovstvo kot narodna vzgojna organizacija ne sme in ne more brezbrizno iti mimo tega boja proti tako hudim in škodljivim zablodam našega naroda, je samoposebi umevno.

Zato Čebelica nima namena, da zbira visoke prihranke — to nalogo imajo hranilnice — pač pa da vceplja že v mladega človeka tisto lastnost, ki je za dobro in pametno gospodarstvo neobhodno potrebna, to je varčnost. Pri hranilnicah gre v prvi vrsti za to, da si človek nekaj prihrani ter da s prihranjenim denarjem potom združništva pride na pomoč, kadar je kdo v potrebi. Čebelica pa hoče v prvi vrsti privzgojiti čut, da se že mlad človek nauči ceniti majhno stvar in z njo varčno ravnati. Hranilnice so v prvi vrsti gospodarske ustanove, Čebelice pa vzgojne.

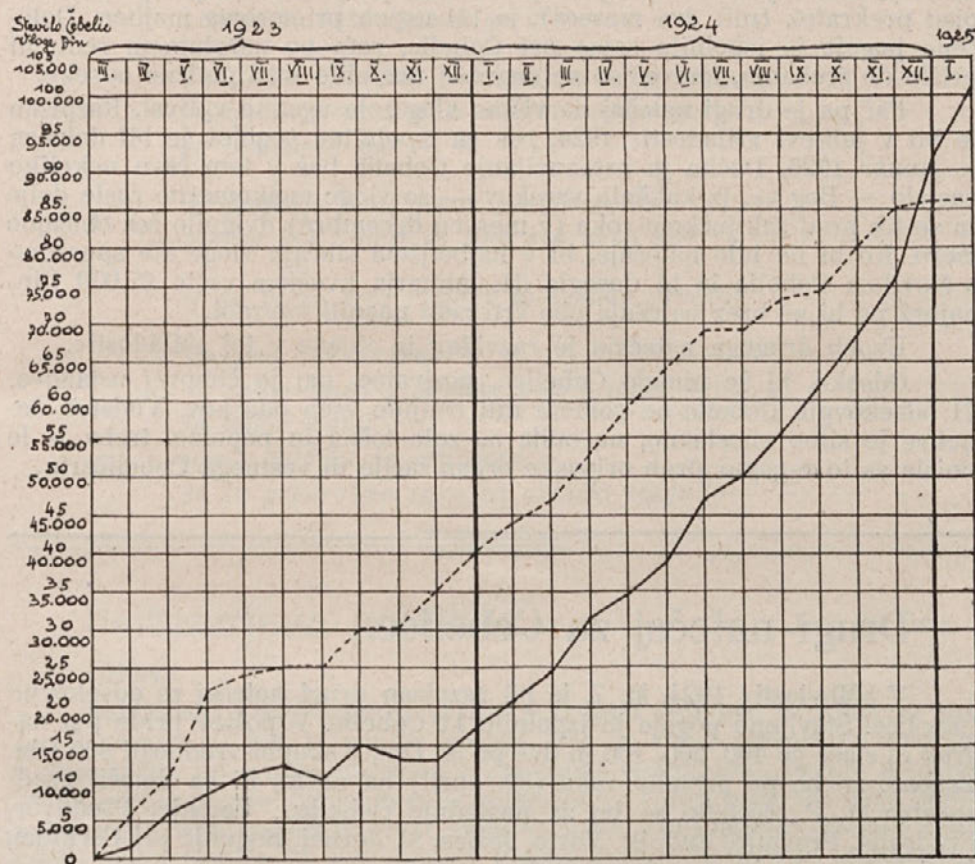
Sporodno z varčnostjo pa gre treznost. Človek, ki se je naučil varčevati, bo varčeval najprej pri pijači, ker je baš v tem oziru največ zapravlјivosti.

Zato je povsem razumljivo, da O. P. neprestano dela na to, da se pri vseh odsekih ustanove Čebelice. Zato se je pri Društveni nabavni zadrugi ustanovila Centralna Čebelica, v katero odsekovne Čebelice nalagajo svoj denar.

Marsikomu se zdi zahteva, da naj odsek nalaga vloge pri Centralni Čebelici, odveč. Čemu pa je doma hranilnica! Res je, da je semintja pripravnnejše stopiti v domačo hranilnico ter tam naložiti oziroma denar dvigniti. Trije važni razlogi so, da O. P. zahteva, naj se v odsekovne Čebelice vloženi denar vlaga v Centralno Čebelico. 1. O. P. mora imeti na-

tančen pregled o gibanju Čebelice, če hoče to akcijo uspešno voditi. 2. Z vlaganjem denarja v nadrejeno centralo naj se čebeličarji navadijo za-družne discipline, katere pomanjkanje je našim ljudem prineslo že nekaj milijonov škode, na drugi strani pa ugonobilo ali preprečilo celo vrsto koristnih in za naše ljudi neobhodno potrebnih zadrug. Zadrugištvo bi prineslo ljudem milijonske dobičke, ko bi poznalo zadrugo disciplino. Kjer pa te ni, tam žanje velekapitalist. 3. Dviganje vlog naj ne bo pre-lahko. Kjer se prelahko in prehitro dviga, varčnost ne pridobi mnogo. Tudi za varčnost je treba samopremagovanja.

V naslednjem podajamo razvoj orlovskih Čebelic od začetka obstoja do konca januarja letošnjega leta.

Prva vloga v Centralno Čebelico je došla 11. marca 1923 in sicer od orliške Čebelice v Šoštanju.

Zgornja tabela nam kaže, kako so se od meseca marca 1. 1923. do 31. januarja 1925 ustanovljale Čebelic. Gornje številke ob levi strani nam kažejo število Čebelic, črta s presledki pa nam pove, kako so naraščale Čebelic v posameznih mesecih. V letu 1923. je bilo ustanovljenih 41 Čebelic, izmed teh je bilo 34 odsekovnih, 7 orliških, srenjskih, naraščajskih itd., ena odsekovna pa je prenehala. V letu 1924. je bilo ustanovljenih 49 Čebelic, izmed katerih je bilo 41 odsekovnih, 8 drugih. Prenehale so v tem

letu: 2 odsekovni in ena orliška. V januarju 1925 je bila ena ustanovljena, ena pa je prenehala. Skupno število vseh ustanovljenih Čebelic znaša 91 (75 odsekovnih in 16 drugih), prenehalo pa jih je 5 (4 odsekovne in ena orliška). Torej obstoji sedaj 86 Čebelic (71 odsekovnih in 15 drugih).

Spodnja črta na tabeli nam kaže naraščanje vlog. Dočim je šlo do julija lanskega leta ustanavljanje Čebelic sporedno s porastom vlog, opazamo, da je v zadnjih šestih mesecih ustanavljanje Čebelic znatno zastalo, dočim so vloge še vedno enakomerno rasle; seveda pa bo tudi črta vlog morala postajati vedno bolj vodoravna, če ne bo novih Čebelic.

Na višino vlog je vidno vplival razpis nagrad, zlasti drugi. Končni rok za prvi razpis (»Mladost« 1924, št. 4) je bil 15. junij 1924. Zato vidimo, da stoji črta v juniju najbolj navpično. Ker pa je bil rok pri prvem razpisu prekratek (niti dva meseca), je bil uspeh primeroma majhen. Določene pogoje je izpolnilo samo pet Čebelic, zato po natečajnem redu ni prišlo do žrebanja, temveč so se nagrade razdelile med dotične odseke.

Pač pa je drugi natečaj na višino vlog zelo ugodno vplival. Razpisan je bil v julijevi »Mladosti« 1924, rok za izpolnitev pogojev je bil določen 1. januar 1925. Dočim je ustanavljanje Čebelic baš v tem času nekoliko zastalo — Bog ve, iz kakšnih vzrokov — so vloge enakomerno rasle dalje in se tik pred zaključkom roka (v mesecu decembru) dvignile čez običajno mero. Ko bi ne bilo natečaja, bi v najboljšem slučaju vloge šle sporedno s številom Čebelic in bi dosegle 31. januarja kvečjem vsoto 65.000 Din, najbrž pa bi se brez natečaja obe črti zelo nagnili navzdol.

Uspeh drugega natečaja je razviden iz objave v tej »Mladosti«.

Odseke, ki še nimajo Čebelic, pozivamo, naj jo čimprej ustanove. 71 odsekovnih Čebelic ne pomeni niti tretjine vseh odsekov. Vodstvo Čebelic je silno enostavno, navodila so zelo točna in popolna, treba je le smisla za to vzgojno stran orlovske organizacije in vestnega Čebeličarja.

Drugi natečaj za Čebelice.

V »Mladosti« 1924, št. 7, je bil razpisan drugi natečaj za odsekovne Čebelice. Stavljene pogoje je izpolnilo 11 Čebelic. V poštrev pride pet nagrad in sicer po 400, 200, 100 in dve po 50 Din, v skupni vrednosti 800 Din. Žrebalo se bo po preteku roka (30. april) na način, ki ga določil predsedstvo O. P. Žrebalo se bo za naslednje Čebelice: Velenje, Preddivor, Predoslje, Prevalje, Rudnik, Moste, Ježica, Št. Jernej, Begunje pri Cerknici, Št. Jakob — Ljubljana, Dol. Logatec.

To velja seveda le v tem slučaju, če vloge imenovanih Čebelic ostanejo v predpisani višini nepretrgoma do vključenega 30. aprila 1925 v Centralni Čebelici.

Vse ostale odsekovne Čebelice, ki bi mislile, da so tudi izpolnile stavljene pogoje, pa po morebitni pomoti tu niso navedene, imajo pravico do popravka, in sicer do 31. marca t. l. Vsi poznejši ugovori so brezpredmetni.

V rože na oknu . . .

Škender.

*V rože na oknu se sklanjam
in sanjam*

*o beli lučki,
ki v mojem srcu gori,
o zvezdi tihi,
ki v duši moji žari.*

*To vem samo jaz,
kdo iz te bele zvezde govori — —*

*To lučko sam Bog je v mojem srcu prižgal,
to zvezdo sam Bog je mojim nočem poslal
za romarsko pot — —*

*V gledanje moje posveti vsak večer
glasna kot radost in tiha kot božji mir — —*

O da bi se srce moje v to zvezdo prelilo! —

*Pa sem kot slepček:
— sanja samó o solncu, pojoči lučki neba —
in kakor dete:
uzrlo oblačke je vrh gora
in je predrobno roko za oblački stegnilo — —*

Baltazarjeva pojedina.

Jože Strehar.

Črtica.

Babilonski kralj Baltazar piruje s svojimi velikaši, dvorjani in prijatelji. Pripravil jim je sijajno gostijo. Tla in stene slavnostne dvorane krijejo težke preproge, okrašene z umetnimi vezeninami, posute z biseri, vsaka preproga zase pomenja celo premoženje. Točaji gostom komaj sproti nalivajo penecih se južnih vin v zlate kozarce. Vonj najbolj opojnih dišav iztoka polni ozračje in zbor pecev glasno hvali kralja, vino in uživanje. Ujeti vojvode in talci premaganih rodov pa sede zadaj v dvorani. Nihče jim ne streže. Pripeljali so jih sem samo zato, da vidijo veličanstvo babilonskega kralja ter dobe strah pred njim.

Sredi gostije sine kralju na obraz poseben nasmeh; obrne se k bližnjemu dvorniku in mu reče: »Pojdi in prinesi mi iz zakladnice dragocenih posod, ki jih je prinesel kralj Nabuhodonozor takrat, ko je zavzel in razdejale Jeruzalem.«

Celo najbolj pijani velikaši se zdrznejo pri teh besedah, obide jih čuden strah. Dvorjan se obotavlja, ne ve, naj gre, ali ne. Toda kralj ga ježno pogleda in dvornik odide. Tudi velikaši premagajo prvi strah in spet se začno prazniti vrči in čaše in od vsepovsod doni hvala kralju.

Svete posode, umetno in dragoceno delo iz dobe modrega kralja Salomona, posvečeno po uporabi v templju pravega Boga, so tu.

In kralj iztegne zločinsko roko, vzame posodo, ukaže vanjo naliti vina in pije. In za njim pijejo iz svetih posod velikaši in kraljica in njo spremljajoče dvorne dame.

Vsevprek se razlega vpitje, da je zlahtno vino, pito iz teh posod, najboljše. Razuzdanost prikipewa k vrhuncu.

Tistikrat pa se prikaže ob vrhu stene, tam kjer belega zidu niso krile težke preproge, človeška roka in napiše nekaj na steno.

Vse se prestraši, vsakdo čuti, da je posegla v dvorano skrivna moč razžaljenega Boga. Ženske kriče in beže iz dvorane, venci jim padajo raz glav. Velikašem se tresejo roke, vino se razliva iz kup po njihovi obleki in teče na tla. Točajem drse dragoceni vrči iz rok. Vendar je še nekaj močnočnikov, ki se ne boje. Ti naglo potolažijo kralja in ga pregovore, da pošlje po mage in čarodeje, ki naj raztolmačijo skrivnostna znamenja.

Magi pridejo. Na glavi nosijo umetno vezene turbane, rdeči plašči jim šume po tleh. Kralj jim obljubi kupe zlata in častne službe, če mu razložijo zagonetno pisanje. A čarovniki molče, le drug drugega sujejo s komolci, češ: »Ti začni!« Nihče ne ve razložiti čudnih znamenj.

Tedaj se kralj še huje prestraši in pošlje po svojo mater, kraljico, če bi ona vedela kaj svetovati. Dvorjanice jo pripeljejo in ona reče:

»Kralj, med Judi, ki jih je Nabuhodonozor pripeljal iz Palestine, živi mož, po imenu Danijel, ki je velik in pozna skrivnosti, ker njegov Bog mu jih razodeva.«

Kralj ukaže pripeljati Danijela. Ta pride. Ponižen, pa vendar samozavesten je njegov korak. Kralj ga nagovori in prosi, naj mu razloži skrivnostni napis. Za plačilo mu obljubi škrlatasto obleko in zlato verižico in tretje mesto med poglavarji svoje zemlje.

Danijel reče slovesno: »Ni mi za tvoja darila, o kralj, a napis ti bom razložil. Nocoj si storil silno hudobijo. Drznil si se piti iz posod, ki so posvečene Najvišjemu. Zato pa je Gospod Bog poslal svojega angela, ki je napisal na steno besede: Mane, Tekel, Fares.

Mane — Bog je seštel dni tvojega kraljestva in konec njegov je tu.

Tekel — Bog te je pretehtal in te našel lahkega.

Fares — razdeljeno bo tvoje kraljestvo in polastili se ga bodo Medi in Perzi.«

Prorok umolkne. V dvorani nastane čudno razpoloženje. Nekateri preblede ob Danijelovih besedah, zavedo se, da zunaj babilonskih zidov taborita Cir, kralj perzijski, in Darij, vojvoda Medov, ki prežita, kako prelesti mestne zidove in pokončati babilonsko kraljestvo. Lahkoživeci pa kriče: »Kaj nam bo grozil ta prerok! Pijmo in veselimo se dalje! Ne dajte se motiti od praznih sanjarij, Babilon je zastražen dovolj trdno.« In ti potegnejo večino za seboj.

Kralj podeli Danijelu škrlat in verižico in ga postavi za tretjega v svojih deželah, ker besede ni hotel prelomiti. A njegovim besedam ne verjame dosti. Srce mu sicer nemirno utripa, a vendar reče velikašem: »Slišali ste prerokbo, toda naj vas ne moti. Jud Babilonu ne bo nikoli kaj dobrega proročeval.«

In pojedina se nadaljuje. Pijejo in jedo in plešejo in hvalisajo kralja in njegov pogum. Pijejo in jedo, saj Cir je daleč...

A še tisto noč premaga Cir Babilon. Baltazar in njegovi velikaši padejo pod mečem. Kraljestvo babilonsko pa si razdele Medi in Perzi, Darij in Cir.

Tudi moderna brezverska kultura in njej naklonjeni brezverski državniki obhajajo svoje pojedine in slavje in orgije. Vse jim mora kloniti, sveta jim ni več ne svoboda človeka, ne vest, ne vera, služeči edinemu načelu: »Naš Bog je moč.« A ta pojedina in to nasilje je kakor Baltazarjeva gostija. Brezversko nasilje divja zato, ker čuti, da so mu časi škrti, da že čakajo veseli dediči na vzhodu, da porušijo prestol gnile in brezverske kulture zapada.

Moj oče je bil rudar.

Anton Boštele.

*Moj oče je bil rudar,
celo življenje rudar!
Tamkaj v Trbovljah
je leto za letom
premog kopal.*

*Moj oče je bil rudar!
Zaril se je v rove,
porival vozičke,
kladivo vihtel
in trpel — — —*

*Njegovo oko
se ni solnca navžilo,
le lučka — kresnica
je v temi nemirno brlela — — —
Njegovo uho
ni čulo pomladnega klica,
samo tuleče sirene
so v večnost rjovele — — —*

*Moj oče je bil rudar,
moj oče je premog kopal!
In ko mu je črni demon
vso kri izpil,
se mu je zadnji sin rodil. —
Tudi on je rudar.
V temnoskrivnostnih rovih srcá
bo celo življenje
zakladov resnice, ljubezni iskal.*

*Oče rudar,
sin rudar,
in dan za dnem se večá
črni kup prevar!*

*Ne smejte se, ljudje,
moj oče je bil rudar!*

Kaj so stari vedeli o temperamentih?

Otokar Janez.

Naslov pove, da mislimo pogledati v zgodovino. In ne zgolj iz radovednosti. Zelo resničen pregovor pravi, da je zgodovina učiteljica življenja. Zato naj še nas kaj pouči, da bomo bolj razumeli, kar bomo še brali v »Mladosti« o temperamentih.

Pa kje naj začnemo? Nekoč sem bral, da slaba pridiga začne pri Adamu in Evi, slaba zgodovina pa pri starih Grkih. Prva gre rada predaleč, druga zagrabi preblizu. Vendar je včasih tako, da bi drugače ne bilo prav. Hočeš nočeš moramo tudi mi prijeti — ne pri Adamu in Evi: ta dva nista o temperamentih najbrž še nič vedela, kakšne temperamente sta pa imela, je spet drugo vprašanje — prijeti pa moramo pri — starih Grkih.

Ej, to vam ni bilo ljudstvo brez glave! Iz njega so zrastle možje, ki so imeli svet v marsikaterem oziru začuda dobro pogruntan. Tako so tudi

razliko temperamentov najprej grški modrijani zapazili — vsaj znano nam ni, da bi se bil že pred njimi kdo pečal s tem vprašanjem.

Živel je v Grkih imeniten in učen zdravnik po imenu Hipokrat Veliki. Leta 460. pred Kristom je bil rojen in je živel dobrih 80 let, morda jih je dočakal celo 100. To se ne da več dognati. Spisal je celo vrsto učenih knjig, med drugimi eno: o človekovi naravi. In ravno v tej knjigi se je bralo o temperamentih. Sicer je za nas nekoliko čudno tisto branje, toda o temperamentih je pa le in to vzbuja našo pozornost.

Hipokrat trdi, da so temperamenti štirje. Ne moremo reči, da je prišel do tega števila zgolj na podlagi bistrega opazovanja, temveč mu je neka druga okolnost pomagala. V takratni grški filozofski znanosti je imelo veljavo mnenje, da sestoji vesoljni svet iz štirih elementov ali prvin: iz ognja, iz zraka, iz vode in iz zemlje. Vse različnosti v zunanjem svetu so si razlagali na ta način, da je vsaka reč iz različne mešanice onih štirih prvin sestavljena. To mišljenje o snovem (fizičnem) svetu je pa prenesel Hipokrat tudi v duševni (psihični) svet — in tako je bilo prav naravno, da je našel štiri temperamente. In ker se je res to število z opazovanjem ljudi precej ujemalo, je Hipokratova razdelitev tudi obveljala in velja precej trdno še danes. Seveda današnja znanost razdelitev temperamentov na štiri vrste popolnoma drugače utemeljuje, toda o tem nekoliko pozneje.

Hipokrat je torej takole modroval: Človekova narava je tudi mešanica ognja, vode, zraka, zemlje. Ti deli pa v njej niso enaki. Večinoma je ena prvina v vsakem človeku posebno močno zastopana. V enem ogenj, v drugem zrak itd. Odtod razlika v duševnosti ljudi, odtod različni temperamenti. Tudi imena je dala Hipokratovim temperamentom njegova temeljna misel. Zato navaja ognjevit, zračni, vodeni in prsteni temperament.

Primerjajmo! Ognjeviti temperament je po naše kolerični = vročerkvni! — Zračni je sangvinični. Sangvinik je gibljiv kot zrak, spremenljiv kot vreme, lahak kot sapa! — Vodeni je melanholični. Počasen človek je to, tih, globoko vase zakopan, globoko misleč. »Tiha voda globoko dere! — Prsteni je naš flegmatični. Tudi to se dobro ujema. Flegmatik je len, težak, nepremakljiv kot kup prsti! —

Duhovitosti torej Hipokratu nikakor ne moremo odrekati. Pred znanstvenim svetom pa seveda njegova duhovita učenost ni mogla dolgo obstati. Na dejstva, na dognane resnice točne (eksaktne) znanosti se pač ni opirala. Kolikor bolj je pojemale mnenje o onih štirih prvinah, iz katerih naj bi sestajal vesoljni svet, toliko bolj so se Hipokratovim temperamentom izpodmikala tla.

Tudi Rimljani so imeli učenega zdravnika, ki je imel veselje za študiranje temperamentov. Ime mu je bilo Galenus in je živel v 2. stoletju po Kristu. Doma je bil iz Pergama v Mali Aziji, toda svojo moško dobo je preživel večinoma v Rimu. Pisal je pa grško in sicer naravnost ogromno veliko.

Galenus je obdržal Hipokratovo razdelitev temperamentov na štiri, toda razložil in utemeljil jo je čisto drugače. Postavil jo je namreč na takrat veljavni zdravniški nauk, da so v človeškem telesu poleg krvi še trije drugi sokovi, seveda tudi v različnih količinah med seboj pomešani. Ti sokovi so: navadni žolčni sok, črni žolčni sok in sluzni sok. Seveda je nam čisto nemogoče uganiti, kaj si je Galenus pod imenom »črni žolč« predstavljal. Kateri od teh sokov pa je bil v večji meri v telesu zastopan, tisti je vplival na temperament in ga odločeval.

Sedaj poznamo Galenovo stvarno razlago štirih temperamentov, oglejmo si še njegovo poimenovanje taistih, da nam bo vprašanje vsestransko pojasnjeno.

»Sangvinik« se imenuje človek s sangviničnim temperamentom; tega pa ima, ker med štirimi sokovi v njegovem telesu prevladuje kri (latinsko sanguis).

»Kolerik« je človek s koleričnim temperamentom; ima ga zato, ker je v njegovem telesu največ žolča (grško *χολή*; beri: cholé = holé; danes pa beremo tudi: kolé).

Melanholik ima v sebi največ črnega žolča (grško: *μέλαινα χολή*, beri: melajna cholé).

»Flegmatik« končno se pa postavlja z obilno sluzo (grško: *φλέγμα*, beri: flegma).

Tako smo razložili imena vseh štirih temperamentov stvarno in besedno, da nam tolikokrat imenovana imena ne bodo več španska vas. Sedaj pa vprašajmo še to: odkod je pa beseda: temperament? Saj tudi ta ni ravno domača in je gotovo niso skovala usta poštenega Slovenca ali Slovana.

Res, tudi ta beseda je latinska. Poznamo jo že od drugod: temperatura, temperirati. Vse te in še druge besede so zgolj izpeljanke od glagola »temperare«. In kaj se pravi »temperare«? Pravi se: mlačno narediti. Mlačno (vodo) pa narediš, če vroči priliješ mrzle — ali pa narobe. Z drugo besedo, mlačno narediš, če znaš prav zmešati različno toploto (temperaturo)! Zato je dobil glagol »temperare« tudi pomen »prav mešati« ali pa tudi »pravo mero ohraniti«.

In sedaj nam je stvar jasna. Kakor so oni štirji sokovi v tebi »temperirani«, zmešani — ali: v kakršni meri so v tebi porazdeljeni, tak je pač tvoj temperament.

Iz tega sami vidite, da je velik križ, to reč s slovensko besedo povedati. Ali naj rečemo: »mešanica«? Ali »mlačnost«? Ali »umerjenost«? Te besede pomenijo vse kaj drugega ko temperament. Ker torej svoje besede nimamo, je najbolje, da se držimo kar latinske, z nobeno drugo ne moremo tako določno povedati, kaj imamo v mislih.

Vendar se tu pa tam rabi za to beseda »čud« (drugi sklon: čúdi) ali pa »nárav« (drugi sklon: naravi). Obe besedi ima v tem pomenu tudi mali Breznikov »Slovenski pravopis«. Toda zdi se, da sta nekoliko prisiljeni in ljudstvo jih težko kje rabi.

Naj pa za enkrat povedano zadostuje!

Makova zrnca.

Jože Strehar.

Slabo mladini, ki je brez idealov!

Tako živi, kakor bi na svetu ne bilo nikogar drugega, kot Bog in ti!
Pregovor pravi, da Bog ne plačuje vsako soboto. Vodi pa zato zelo točno knjigovodstvo.

Prav govoriti je težko — prav molčati še težje.

Kdor krivico prizna in jo obžaluje, je s tem že polovico krivde popravil.

Boj se Boga nadvse, potem se ljudi ne boš bal.

Težko ti bo staremu iti pamet iskat, če jo boš mlad izgubil.

Kdor sodi ljudi samo po njihovem socialnem stališču, je podoben onemu, ki sodi knjige samo po njihovi obširnosti.

Dirkač.

Franc Pengov.

Med pticami velja splošno načelo: gibanje je življenje. Tega načela se zvesto drži večina dnevnih ptic. Ni zadnji med njimi lepi afriški noj, ki se v hladnem vremenu ne straši tekalne tekme z arabskim konjem-dirkačem, ki ga pa prekosi samo za kratek čas.

Tudi sicer imajo noji različne telovadne vaje. Ko si te ptice, ki žive po saharški in libijski puščavi, po stepah notranje Afrike globoko doli do Kaplanda, pa tudi v Aziji v pustah ob Evfratu, v Arabiji in južni Perziji, proti poldnevu napolnijo želodec, vprizarjajo časih najčudovitejše plesse, tekajo kot brezumni v ozkem krogu sem in tja, dvigajo krila in vztrepetavajo ž njimi, kot bi se hotele dvigniti v zrak. Kadar jih preganjajo, preskočijo $1\frac{1}{2}$ m visoko ograjo, kakor tudi široke jarke. Na farmah, kjer redijo noje, imajo te ptice še drugačne čudne navade. Ko jih zjutraj izpuste iz hlevov, teko nekaj sto metrov proč, nato se nenadoma ustavijo in se začno vrteti s privzdignjenimi kreljutmi toliko časa, da se jim zvrsti v možganih in popadajo po tleh. Pravijo, da nudi truma takih »valček plesočih« nojev, kadar imajo najlepše razvito perje, bajno lep prizor.

Tudi »boksarji« so med noji, in sicer z nogami. Sila njegove brce je tako velika, da se prevrne krepek mož kot kegelj na kegljišču. Kopitasti noht na daljšem izmed dveh prstov je nevarno orožje. Privzdigne ga lahko tako visoko, da ti pripelje bobnečo zaušnico v obraz ali te celo vrže iz sedla. Niso redki slučaji, da je noj ubil človeka. Hud noj se menda ne boji nobene stvari razen večjega psa. Ko je videl tak junak, da se bliža z blazno brzino brzovlak, se mu je postavil po robu na sredi tira in dvignil nogo, da mu pripelje prav gorko zaušnico, seveda je bil v naslednjem trenutku zmlet v testo.

Ko govorimo o afriškem noju, se spomnimo bolestnega srca, da so imeli pred leti vzgajališče za to čarobno ptico tudi na brionskih otokih pred Puljem, kar je vse zasedel prijazni sosed onostran Adrije s takozvano »pravico močnejšega«.

Čemu pa rede noje po mnogih afriških farmah? Radi mesa ne, ker imajo okusno meso le mladiči in je to tudi predraga pojedina. Imenitna so namreč tudi nojeva jajca, ne samo po svoji ceni, ampak tudi po veliki vsebini. Eno samo tehta povprečno 1442 g, torej za 24 kurjih. Ustrojena koža nojev daje lepo usnje; toda blago, ki ga že od starih časov pri nojih najbolj čislajo, je njegovo perje.

Glavna tržišča za nojeva peresa so v orientu Port Said, Aleppo in Aleksandrija, v Evropi pa Marseille, Pariz, London, Amsterdam, Benetke in Livorno. Cena perja se seveda izpreminja po modi, pa tudi po kakovosti blaga. Najdražje je perje Aleppo, ki prihaja iz široke puščave, za njim pride saharško, senegalsko, ponilsko, maroško, južnoafriško in arabsko. Perje udomačenih nojev je vedno manj vredno nego perje divjih; 1 kg izbranega perja je stal pred vojno že v Sudanu nad 1200 frankov.

Z nojem so se ukvarjali po malem že stari narodi. Asirci so ga častili menda kot sveto ptico. Omenjajo ga tudi Ksenofon, Aristotel in Plinij. Kakor poroča Elij Lampridij, je dal cesar Heliogabal prinesti pri neki pojedini na mizo glave 600 nojev, katerih možgani naj bi bili gostom za izbrano slaščico. Pri lovskih igrah cesarja Gardijana je nastopilo 300 rdeče pobarvanih nojev, pri drugi priliki je dal cesar Prob 1000 nojev ljudstvu v podoben namen. V 3. stol. po Kr. r. se je vozil egiptovski tiran Firmij z vpreženimi noji. V srednjem veku so prišla nojeva peresa tudi na evropske trge in ostala poslej priljubljen lišp za moške in ženske.

Zdi se, da je tudi reja nojev že zelo stara reč. Že sred 16. stoletja so jih redili v Libiji in Numidiji zavaljo peres. V 18. stol. pa pripoveduje Buffon, da so imeli domačini v severovzhodni Afriki velike črede nojev v enak smoter. — V novejšem času so napravili v večjem obsegu taka vzrejevališča najprej v Alžiru. Danes cvete nojereja predvsem v kapski koloniji; vpeljali pa so noje celo v Ameriko, posebno v južno Kalifornijo.

Za rejo noja je treba obširnih ograjenih prostorov in po možnosti apnenih tal; vanje zasejejo lucerne in prepuste ptice po možnosti samim sebi, ker se tako najlepše razvijajo in plodijo. Odraslim pticam porežejo vsakih 8 mesecev perje tesno ob koži, 6 tednov pozneje pa z lahko to populijo ostanke peresnih cevč.

Lov na noja je strast vsakega Afrikanca, ki je količkaj v sorodu z Nimrodom. Beduinom velja tak lov za najplemenitejšo zabavo; posebnost tega lova je v njegovi težavnosti. Bušmani v južni Afriki love noje kar peš. Če le mogoče obkrožijo celo čredo nojev in poženo prestrašene ptice med krikom in vikom v vodo. Posamezni divjaki se umejo s pomočjo ubitih nojev tako našemiti, da se lahko s to krinko nemoteno približajo trumi pasočih se nojev, ki ga imajo za tovariša. Evropski lovci v južni Afriki pa izkušajo v najhujši opoldanski vročini na konju dohiteti noja, ki v vročini kmalu omaga.

V Kaplandu so l. 1870. uredili lov na noje z zelo strogimi postavami, da bi polagoma zopet naselili deželo ž njimi. V koliki meri so jim postave uspele, ne vemo.

Premišljevanje.

Leopold Turšič.

*Težka, najtežja vseh cest,
kaže jo meni in tebi — vest:*

*Reveži gladni hodijo od mene — gladnega,
kdo jih nasiti?
Žejni hodijo od mene — žejnega,
sam nimam piti ...*

*In jaz in reveži jočemo:
»Gladni smo — Oče, primakni nam jed,
žejni smo — Oče, odpahni nam klet!« —
Oče, Ti daješ, pa nočemo ...*

*Kako bom odgovor dajal? —
Imeli smo jed, ni bilo slajše od nje,
pijačo imeli, odklanjali smo jo molče —
Gospod, Gospod, kdo bo obstal? ...*

Pogled na zvezdnato nebo.

Ivan Sušnik.

(Dalje.)

Okrog naše zemlje kroži telo, ki mu pravimo *M e s e c* ali luna. Izmed vseh nebnih teles nam je mesec najbližji, najbolj poznat in poleg solнца tudi najzanimivejši. Njegova srednja razdalja od središča zemlje znaša 384.395 km. Ker meseceva pot okrog zemlje ni pravilen krog, temveč elipsa, in se zemlja nahaja v enem gorišču, se ta razdalja pri vsakem obteku menja približno za 19.200 km. Mesec se zemlji približa najbolj na 365.200 kilometrov in se ji oddalji največ na 403.600 kilometrov. Za svoj obtek okrog zemlje rabi natančno 27 dni 7 ur 43 minut, v tem času dovrši polen krog. Ker se pa zemlja na svoji poti okrog solнца vedno dalje premika in jo mora mesec tudi nadalje spremljati, potrebuje zato še nadaljnja dva dneva, tako da preteče od ščipa do ščipa 29 dni 12 ur 44 minut; ta obtek imenujemo sinodičen mesec, dočim se prvi imenuje sideričen. Mesec je po obsegu petdesetkrat manjši od naše zemlje, njegov premer znaša 3473 kilometrov. Ako bi z meseca gledali na zemljo, bi se nam zemlja videla v premeru trikrat in dve tretjini večja.

Kaj nam kaže mesecevo površje? S prostim očesom opazimo na mesecu različne temne lise in pege. V prejšnjih vekih so imenovali te pege »morja«, in to ime se je ohranilo tudi še dandanes, dasi vemo, da na mesecu ni vode. Tako se imenuje »mare foecunditatis« rodovitno morje, »mare tranquillitatis« mirno morje, »mare crisium« kritično morje, »mare serenitatis« jasno morje itd., seveda brez vode. Dognano je, da na mesecu ni vode in tudi ne zraka, vsled tega je na njem vsako organsko življenje izključeno. Ker se mesec pri svojem obteku tudi obenem zasučje okrog svoje osi, ima vsaka točka na njem 14 dni dan in 14 dni noč. Pri tem 14 dnevnem obsevanju od solнца se površje brez dvoma zelo razgreje, v 14 dnevni noči pa zopet popolnoma shladi in to tembolj, ker ni ozračja, ki bi to shlajenje oviralo. Temperaturo na površju cenijo podnevi 50°—100° C in še čez, dočim se površje takoj po solnčnem zahodu shladi morebiti na —200° C in še nižje. Da mora tako velika sprememba vročine in mraza silno vplivati na mesecevo površje, je lahko umljivo. Površje se nam v daljnogledu kaže silno razdrapano, tudi ravnine, takozvana morja, niso izdaleka tako gladke, kakor na naši zemlji, povsod je vse polno jam, žrel in kotlin. Večji del površja je pokrit z visokim gorovjem, ki dosega in celo presega najvišje gore na zemlji. Oblika gorovja je docela drugačna, kakor na zemlji. Prevladuje skoro izključno okrožna oblika majhnih, z daljnogledom komaj vidnih žrel, okoli katerih so ravnine, ki jih obkrožuje po več tisoč metrov visoko gorovje v širjavi od 100 do 250 km. Število vidnih kotlin in žrel je neznansko veliko, cenijo jih na 100.000. Nasprotno je pa razmeroma le malo gorovij, katera bi imela obliko gorovja na zemlji. Tudi je vsa gorovja na zemlji oblikovala voda. Na zemlji najdemo povsod globoko zarežane prostrane doline, po katerih se pretakajo reke. Vanje se stekajo potoki, ki prihajajo iz manjših stranskih dolin, in te se zopet razcepijo v grape in jarke, ki segajo visoko v gore. Ako imamo na kakem zemljevidu zarisano samo vodovje, si prav lahko predočimo tudi lego in obliko gorovja. Na mesecu ni voda, torej tudi ne dolin in jarkov, kakor na naše zemlji. Gorovje ni izoblikovano, temveč strme gore se neznansko divje in raztrgano dvigajo kvišku neposredno ob globokih žrelih. Nekatere gore se dvigajo nad 800 m v višavo, prav veliko vrhov sega na 4000—7000 metrov visoko. Med njimi se nahajajo žrela, katerih dno je časih na tisoče

metrov pod bližnjo okolico. Na mesecu ne šumlja nobena vodica, ne pihlja noben vetrič, ni oblačka na nebu, ki se popolnoma črno razprostira črez in črez. Kamor sonce posveti, je svet temeljito razsvetljen, toda sence v našem pomenu na mesecu ni, temveč na senčni strani gora vlada črna noč. Tudi so na mesecu delovale svoj čas vulkanske sile in zapustile na celem površju svoje sledove. Morebiti je bilo tudi na njem kdaj organsko življenje; tega ne vemo, vemo pa, da je sedaj mesec mrtev in da nam kaže konec, ki preti enkrat tudi naši zemlji.

Zemlji sledi v razdalji od solnca planet Mars, o katerem se je minulo leto veliko pisalo, ker se je zemlji približal na 56 milij. km. Mars je dosti manjši od zemlje, v premeru meri 6784 km, vsebina njegova je približno le šesti del zemlje. Od solnca je oddaljen za 227 milij. km in za svojo pot okrog solnca potrebuje 1 leto in 322 dni. Površje Marsovo je nekam najbolj podobno naši zemlji. Z daljnogledom se opazijo na njegovem površju pege in lise, nekatere so temne, druge bolj svetle, rumenkaste ali rdečkaste barve. Radi sličnosti so temne pege imenovali zvezdoznanci morja, svetle pege pa suho zemljo. Seveda s tem še ni rečeno, da se na Marsu nahaja voda in suha zemlja. Tudi na Marsu se opažajo na severnem in južnem tečaju bele pege, katere v ondodnem zimskem času narastejo, v poletnem pa skoro docela preminejo. Iz tega so sklepali, da so na Marsu velike množine vode, katera v zimskem času zmrzne in kot led in sneg pokrije površje okrog tečajev, v poletnem času pa zopet škopni. Temu pa zopet nasprotuje dejstvo, da je solnčna toplina na Marsu $2\frac{1}{4}$ krat manjša kakor na zemlji. Ako solnčna toplina že na zemlji ne more raztopiti ledu in snega ob tečajih, je tem manj verjetno, da bi bilo to mogoče na Marsu. Tudi se da opaziti, da Marsa obdaja ozračje, v katerem so razne spremenljive pege, ki jih smatrajo nekateri za oblake. Pozneje so našli preko svetlih »celin« zelo tanke, večinoma popolnoma ravne črte, katere so nazvali »kanale«. Ob gotovih letnih časih so z nekaterimi daljnogledi opazili, da postanejo nekateri »kanali« dvojnati, poleg prvega se je v njegovi bližini popolnoma vspeoredno prikazala druga tanka črta. Mnogo zvezdoznancev, ki s svojimi daljnogledi teh črt niso mogli ugledati, so menili, da je vse skupaj le optična prevara. Tudi fotografične slike niso ugotovile, če se te črte v resnici nahajajo. Kaj so pravzaprav te črte, je vprašanje, ki je zadnja desetletja napravljalo veliko preglavic zvezdoznancem. Nekateri so trdili, da te čisto ravne in njim prav tako vspeoredne črte morejo biti le delo umnih bitij na Marsu, češ, to so v resnici umetno zgrajeni kanali, po katerih se v pomladanskem času po stopljenem snegu vode pretakajo v morja, da se celine obvarujejo poplave. Toda težko si je misliti, kako bi bilo človeškim močem mogoče zgraditi na stotine kanalov, popolnoma ravnih, po več sto, celo do 1000 km dolgih in 30 do 100 km širokih. Preteklo leto (1924) meseca avgusta se je Mars najbolj približal do 57 milij. km naši zemlji. Veliko zvezdarn je izvršilo velikanske optične priprave, da v tej ugodni bližini reši to zagonetno vprašanje, toda kakor kaže, se niso dosegli nikaki izredni uspehi. Vprašanje bistva Marsovih »kanalov« je še danes nerešeno.

Mars ima dva zelo majhna meseca, ki krožita okrog njega (Phobos in Deimos). Našli so jih šele l. 1877 z novjšimi najmočnejšimi daljnogledi. Njiju premer se ceni približno le na 10 km. Prvi (Phobos) je oddaljen le za 5760 km od Marsovega površja in dovrši svoj obtek okrog Marsa v 7 urah in 39 minutah, torej mnogo prej, kakor se Mars enkrat zasue okrog svoje osi (24 ur 37 min.), drugi (Deimos) potrebuje za svoj obhod 1 dan 6 ur 18 minut in je 19.458 km oddaljen od Marsovega površja.

(Dalje.)

To in ono.

Telovadna in sportna poročila.

Priobčtuje Ivo Kermavner.

Agitacija za udeležbo na III. slov. orlov. taboru v Ljubljani. V »Tělesní výchově«, ki izhaja kot priloga »Orla«, glasila čehoslovaškega orlovstva, je izdalo tehnično vodstvo svojim telovadcem in telovadkinjam poziv na priprave za III. slov. orlovski tabor. Da bodo tudi naši bratje poučeni, kako skrbno in vestno se pripravljajo čehoslovaški Orli za naš tabor, hočemo podati glavne smernice tega poziva, ki se glasi: »Vaditelstvu! V teh dneh smo poslali vsem društvom obvezne vaje za leto 1925, ki so obvezne tako za člane kakor tudi za članice za III. slovanski orlovski tabor, ki se vrši meseca avgusta l. 1925. v Ljubljani. Dolžnost vseh načelnikov, načelnic in ostalega vaditelstva je, da začno takoj vaditi. Pri taboru v Ljubljani se bodo vršile tekme članov in članic. Naša dolžnost je, da postavimo na eni strani veliko število tekmovalcev, na drugi strani pa dobro kvaliteto. Zato ne držite križem rok, ampak takoj in v polni meri vežbajte tekmovalne vaje. Skrbite vsi, da bo sleherni tekmovalac in tekmovalka do popolnosti izvežban. Bližajo se občni zbori društev — izvršile se bodo spremembe v vaditeljskih zbori. Sveta dolžnost telovadcev je, da si izberejo za vaditelje najposobnejše izmed sposobnih. Bodite uverjeni, da je zelo mnogo ležeče na vaditeljih; kakršni bodo vaditelji, takšen bo tehnični uspeh, izurjenost telovadcev in uspeh vsega Orlovstva sploh. Skličite še pred občnim zborom sestanke vseh telovadcev, kjer se dogovorite o osebah, ki naj prevzamejo tehnično vodstvo. Pri izbiri pride v poštev samo telovadna sposobnost. Vse drugo mora na stran. Imejte vedno pred očmi, da smo telovadna organizacija. Kak razmah bo dosegla telesna vzgoja v Orlovstvu, je odvisno od vaditeljev. Tehnično vodstvo je sklenilo, da ostanejo sklepi glede omejitve javnih telovadb v l. 1924. veljavni tudi za l. 1925. Dovoljene so samo župne in okrožne prireditve, ter javne telovadbe onih društev, ki dobijo dovoljenje žup, in tudi to šele tedaj, če bo izvedlo društvo nastop s svojimi močmi. Opozarjamo župne odbore ozir. župne vaditeljske zbore, da strogo skrbijo za to, da se ta sklep izvede. Vse za napredek in čim večji razmah telesne vzgoje v Orlovstvu! — Iz tega je razvidno, da se pripravljajo naši severni bratje in sestre z vso vestnostjo za tabor, ki se vrši pri nas. Odveč bi bilo omenjati, da je še tem večja dolžnost naših članov in članic, da pridejo vsi kar najbolje pripravljeni. Geslo jugoslovanskih Orlov in Orlic mora biti: Sleherni odsek in krožek, sleherni član in članica na tabor, da nastopi pri sprevodu in prostih vajah!

Petletnico obstoja je obhajalo kat. Hrvat. omlad. društvo »Kačić« v Zagrebu meseca decembra preteklega leta. Med Hrvati je bilo to društvo prvo, ki je začelo širiti orlovsko misel med hrvatsko mladino. Člani tega društva so sodelovali pri raznih orlovskih nastopih v Hrvatski in v Sloveniji. Društvo se je v petih letih lepo razvilo ter ima razne odseke, kakor: dramatični, tamburaški, telovadni, evharistični in socialni.

Nemci priredijo dne 16. in 17. maja t. l. tekmo najboljših orodnih telovadcev za tako zvano orodno mojstrstvo (Gerätemeisterschaft) v veliki dvorani v Frankfurtu ob M. V tej dvorani je prostora za več tisoč gledalcev; samo sedežev je preko 10.000.

Švicarska kat. tel. zveza bo osnovala nekaj podzvez za najboljše telovadce. V to svrhu priredi ta zveza v tekočem letu več krajevnih tečajev v Curihi, Lucernu, Bazlu in v raznih drugih krajih. Teh tečajev se bodo mogli udeležiti le izbrani prvenstveni tekmovalci, ki so obenem pri svojih društvih prvi telovadci.

Jugoslovanski Sokol priredi letos medzletne tekme za svoje člane in članice. Vršile se bodo na Vidov dan v Belgradu. Večjega nastopa Sokol ne bo priredil.

Tekme srednješolskega dijaštva na Češkem se vršijo ob priliki vsesokolskega zleta l. 1926. Čehoslovaški »Orele« vprašuje: »Kaj poreče k temu katoliška dijaška organizacija? Ali bo molčala?«

Stanje socialno-demokratske in komunistične telovadne organizacije na Češkoslovaškem. Soc. demokratje so imeli koncem leta 1923. 314 društev ter 96.606 članov. Med temi je bilo 23.606 telovadcev ter 7847 telovadkinj. Največ jih je v Plznu in v Pragi. V Moravi jih je malo. Komunisti so imeli začetkom leta 1924. 94.000 članov, kar znači, da je padlo število članstva od l. 1922. za 40.000. Takrat so jih imeli 135.000. V letu 1924. je bilo radi nedelavnosti razpuščenih 107 društev. Da bi število povečali, sprejemajo tudi Nemce in Madžare.

47. zlet francoske Zveze (liberalne) se vrši od 30. maja do 1. junija t. l. v Strassburgu. Do sedaj se je prijavilo 652 društev. Za zlet so obvezne proste vaje v dveh skupinah in troskok.

Drobtine in še kaj.

Zbira dr. Vinko Šarabon.

Sem in tja. Te dni so dokončali v Italiji velikansko svečo, ki jo je naročil na smrtni postelji pred tremi leti umrli veliki italijanski tenorist Caruso. Okrašena je s krasnimi slikami in tako ogromna, da bo gorela po dva dni na leto skozi 800 let, in sicer na dan Carusove smrti in na dan Vseh svetni-

kov. Tako je v oporoki. Dvakrat 800 je 1600 dni; gorela bi torej neprestano 4 leta in 140 dni.

V Italiji bodo napravili med Turinom in Milanom ter Genovo in Milanom električno železnico, ki bo vozila s hitrostjo 180 km na uro. Od Milana do Turina bo vozila 57 minut, vseh čakanje na postajah. Vlaki bodo odhajali vsako uro, pozneje pa vsak četrt ure. Poleg železnice bodo pa napravili posebno avtomobilno cesto.

Zima ob morju je letos tako mila, da je koncem januarja v neki francoski obmorski dolini cvetelo vse drevje do višine 600 m in da so se na vinskih trtah začele že delati jagode.

Med Strassbourgom in Parizom so poskusili zadnjič največjo in najmočnejšo lokomotivo na evropski celini. Tehta 100 ton (1 tona ima 1000 kg) in vozi 800 ton težke vlake s hitrostjo 130 km na uro. Na Angleškem pa vozi še močnejša lokomotiva, 149 ton težka.

V ameriški državi Teksas imajo žensko predsednico. Ko je prvič nastopila, je predlagala davek na cigarete; denar bodo porabili za vzgojne namene.

Več učenjakov je že računilo, koliko je na svetu vodne moči. Prav skrbno se je lotil tega vprašanja švedski profesor dr. Nordli. V Evropi je vodne moči za 74 milijonov konjskih sil in sicer na Švedskem za 18 milijonov, na Norveškem za 12, na Francoskem za slabih 12, v Italiji za pet in pol, na Španiskem za štiri, v Jugoslaviji za tri in pol (če je voda velika, še enkrat toliko), na Nemškem, v Avstriji in na Finskem po tri itd. V Afriki je 211 milijonov konjskih sil v vodi, v Severni Ameriki 115, v Južni 80, v Aziji 92. Za Azijo se je Nordli gotovo zmotil. Fala pri Mariboru da lahko 40.000, Završnica na Gorenjskem 3000 konjskih sil.

V Strassbourgu je bil pri skušnji neki medicincev zvezan brezžično s svojim domom. Profesorjev glas so slišali takoj tudi doma, ki so na vprašanje odgovorili, dijak, ki je imel sprejemni aparat v roki, se je naslonil na roko in je vse slišal. Pa ga je nekdo izdal.

V Afriki ima že vsak črnski poglavar svoj avtomobil, zelo veliko jih ima že tudi brezžični brzojav. Dosedaj so brzojavljali z bobnanjem, o čemer bo prinesla »Mladost« poseben daljši članek, če se bo pokazalo zanimanje za take reči.

Letos je 45 let, odkar je bil dosežen prvi težkoatletski rekord. Grof Pallavicini je sunil l. 1880 obojerno 100 kg kvišku. Sedanji svetovni rekord je 185.6 kg, ima ga Dunajčan Svoboda.

Brezžične naprave so že tako izpopolnjene, da pošiljajo sedaj že tudi luč v daljavo. Kar naenkrat bodo zažarele žarnice v našem stanovanju, brez električne zveze.

Ladja, ki se ne potopi. Ob Bodenskem jezeru je mesto Bregenz. Tam se je inženjer Liebetrau dolgo časa bavil z vprašanjem, kako obvarovati ladje pred potopitvijo. Napravil je aparat, ki so ga pred par tedni pre-

izkusili. Dokazal je, da lahko ohrani preluknjane ladje na površju in reši potnike, moštvo in blago, da se ne potopi. Poskušnjo so napravili s štiri metre dolgim čolnom. To je sicer malo v primeri z ladjami na morju, a začetek je. Aparat je izborno deloval. Poskusni čoln so naložili s 300 kg in so ga potopili na kraju, kjer je jezero 14 m globoko. Liebetrau je aparat tako montiral, da bi bil moral začeti delovati čez eno uro. Čoln se je potopil, ker aparat še ni deloval; ob treh in 10 minut so vzeli ventile ven, osem minut nato čolna ni bilo več. Liebetrau je rekel, da bo čez uro prišel čoln sam spet na vrh. Ob štirih in deset minut čolna še ni bilo; a ob 4.14 se je pa že pokazal, najprvo strmo kvišku, se je nato počasi nagnil naprej in je slednjič plaval po vodi kakor prej. Aparat izriva iz čolna ali iz ladje vodo, tako da postane lažja in pride spet na vrh. Liebetrauv aparat izrine lahko 60 kubičnih metrov vode. Večje ladje bi morale imeti seveda več takih aparatov; ko bi bila ladja v nevarnosti, da se potopi, bi dal kapitan s svojega mostiča povelje, naj začno aparati delovati, in ladja se ne bi mogla potopiti. Kakšen blagoslov bi bil to, koliko ljudem bi se rešilo življenje, koliko dragega blaga bi se ohranilo! In kako poceni je vsa naprava! Za ladjo, ki ima desetisoč ton vsebine (tona je nekaj manj kot tri kubične metre), bi zadostovalo 16 aparatov. In kako rad bi dal vsak popotnik par kronic več za prevoznino, ko bi vedel, da je popolnoma varen in da se mu ne more prav nič pripetiti. Liebetrau pravi, da bo svoj poskus v večjem obsegu ponovil.

Zlata najdišča v Sibiriji. Ruski časopisi prinašajo dan za dnem poročila o novih zlatih poljanah v Sibiriji. Na tisoče ljudi se je podalo na pot, da si poiščejo novo srečo, Rusi, Kirgizi, Jakuti, Tunguzi, Kitajci. Pravijo, da je to največje najdišče zadnjih dvajset let, skoraj tako važno kakor ono ob reki Klondiki v Alaski. Zlato so odkrili v kotlini reke Aldan, pritoka velike reke Lena. Zlata poln je ves desni del kotline. Začeli so s pridobivanjem zlata že leta 1895, a so le malo dobili, in so leta 1913 spet prenehali. Le v revolucijskih letih se je še kdo spomnil, da mora biti tam zlato; zlasti znano je leto 1919. A šele leta 1923 je Jakutska republika, v koje območju je Aldanova kotlina, sklenila pogodbo z neko delavsko skupino, ki je bila dobila že veliko zlata. Sedaj kopljejo na petih krajih: na prvem je v kubičnem metru povprečno 77 gramov zlata, včasih do 430, na drugem povprečno 38, na tretjem 43, na četrtem 54, na petem 4.5 do 32.3. Najboljše je torej prvo najdišče, Nezameti imenovano. Če je vse tako, kakor pravijo, je tam gori zlata za 14.000 pudov. Pud je 16.38 kg, torej za 229.320 kg. Omenimo, da so dobili leta 1923 na vsem svetu 468.000 kg zlata, v Rusiji pa leta 1919 17.300 kg. Ker nakujemo iz enega kilograma 164 cekinov, bi jih nakovali iz 229.320 kg 37.608.480.

Nove knjige.

Poroča urednik.

Dr. Jan. Ev. Krek: Izbrani spisi, III. zv.: Socializem. 2. izdaja, 1925. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Odbor društva »Dr. J. Ev. Krek« je pravkar izdal tretji zvezek dr. Krekovih spisov. Ta zvezek obsega drugo izdajo leta 1901. izišle knjige pod enakim naslovom. Ker je ta knjiga nespremenjen ponatis prve izdaje, nam iz nje govori Krek ves, kakršen je bil, z vsemi velikimi vrlinami in zmožnostmi, ki jih je imel v tako obilni meri ta nedosegljivi Slovenec. Iz te knjige začutimo, kako je bilo mogoče, da je imel dr. Krek tako ogromen vpliv na vse naše javno življenje. Dr. Krek je bil mož točnega socialnega programa. Kot agitator, kot orga-

nizator in kot politik se je za ta program boril. V tej knjigi se je boril s peresom. Vse v knjigi obdelano gradivo mu je služilo kot sredstvo, s katerim je delal pot lastnemu načrtu. Na tem temelji zato vsa velika vrednost te knjige. — Priporočamo to knjigo vsem. Dobro bo služila predavatelju, pa tudi našim fantom bo služila za zasebni študij, zlasti še, ker je prirejena tako, da je rabna tudi manj izšolanemu bralcu. Kdor hoče razumeti naš sedanji čas, sedanjo Rusijo, Nemčijo ali Anglijo, mora poznati razvoj socializma. Zato nam je ta knjiga potrebna in jo toplo priporočamo. — Obsega preko 600 strani, zato je cena Din 72 malenkostna. Dobi se pa za to ceno samo pri Društveni nabavni zadrugi v Ljubljani, Ljudski dom, na kar izrecno opozarjamo.

Iz kraja v kraj.

Št. Rupert.

V dneh od 8. do 10. januarja 1925 se je vršil v Št. Rupertu pod vodstvom okrožnega odbora organizatoričen tečaj za odbornike podrejenih odsekov. V četrtek dopoldne dne 8. januarja so prispele zastopniki odsekov. Ljudje so postajali ter gledali, kam bo zavila ta četa 21 fantov. Ob desetih je bila slovesna otvoritev. Fantom so v mladostnem navdušenju žarela lica, ko so zaznali za tvarino tečaja in za njegov pomen. Popoldne se je začel reden pouk, ki je trajal tudi v petek in soboto. Obravnavala se je sledeča snov: Celotno poslovanje tajnika, blagajnika in predsednika. Vmes so bila predavanja o disciplini, zgodovini telovadbe in orlovstva ter govor o prijateljstvu. Učilo se je petje orlovskih pesmi. Med odmori se je glasila tudi poštena narodna pesem, ki je vzdrževala veselo razpoloženje, za katero so skrbeli tudi domači igralci z uprizoritvijo veseloiigre. O zanimanju in zasledovanju pri pouku so pričali polni zvezki najrazličnejših primer poslovanja. Uspeh te šole smo pa videli zadnji dan pri poskusnem obnem zboru, ki je zares stvarno potekel. V soboto zvečer je tečaj obiskal br. predsednik O. P., ki nas je navduševal na delo za Stadion in III. slovanski orlovski tabor v Ljubljani. V nedeljo smo ostali pri okrožnem svetu še vsi skupaj. Tu smo med drugim sklenili, da v 14 dneh priredimo tehnični tečaj. Popoldne so odšli bratje na svoje domove. Da so bili zadovoljni s tečajem, so pričale zahvale vseh na posebnih listkih. Po večernicah je sledilo še predavanje dr. Basaja o izobrazbi za širno občinstvo.

M. Kurent.

Dob pri Domžalah.

Lansko leto meseca septembra je odšel od nas ustanovitelj odseka g. kaplan Jager. Z

neumorno požrtvovalnostjo se je trudil za prosep Orla. Da mu izkažemo vsaj nekoliko hvaležnosti, smo ga imenovali za častnega člana. Najlepši spomin in hvaležnost pa mu ohranimo, ako ostanemo zvesti načelom in vzorom, za katera nas je še pred odhodom bodril in navduševal. — Delujemo še precej dobro. Naj omenim Čebelico, katero imamo in ki ima zbrano za naše razmere precejšnjo vsoto. Začeli smo tudi s treznostnim delovanjem. 11. januarja je bilo v Društvenem domu protialkoholno predavanje. Vstopilo je tudi nekaj članov v Sveto vojsko. Želimo in upamo, da se zanimanje za treznost še bolj razširi. Letos 25. januarja pa smo priredili tretjo akademijo. Sodeloval je društveni pevski in tamburaški odsek. Nastopili so člani ter obojni naraščaj. Vsi so telovadne točke prav povoljno izvedli. Akademijo je otvoril br. predsednik, ki je v pozdravnem govoru pokazal na delo Orla. Da bi pokazali, da Orel ni samo telovadna, ampak tudi splošno izobraževalno-vzgojna organizacija, smo imeli med telovadnimi točkami malo prosvetno tekmo. Člani so podali odgovore na tri glavne točke orlovskega programa, in sicer: Kaj je Orel in njegov vzor? Kako je razdeljeno orlovo delovanje? Kako se orlovstvo bori proti popivanju? Vprašanja je stavil zastopnik O. P. br. Lojze Čampa, ki je v jedrnatem govoru pojasnil velik pomen Orla za izobrazbo slovenskega ljudstva. Po končanem govoru pa je pevski zbor zapel orlovsko himno, ki je še bolj povzdignila veličastnost prireditve. Bratje, krepko naprej za orlovskimi vzori in cilji! Bodimo to, za kar nas je bodril br. Čampa: »Bogu otroci, domovini sinovi, a nikomur hlapci!« Bog živi! J. K.

Opombe uredništva.

Orlovski praznik. Praznik sv. Jožefa (dne 19. marca) je orlovski praznik, ki naj ga odseki praznujejo v zmislu Poslovnika § 132, na kar izrecno opozarjamo. Sestavek za praznik objavimo v marčni številki »Mladosti«.

Pesmi. St. T.: Saj pravzaprav še niso tako zelo slabe Vaše poslane tri pesmice, a vseeno jih v »Mladosti« ne moremo objaviti. Bodo morale nekam, dasi je tam še skoro čisto prazno. Tudi ste se premalo legitimirali (izkazali, kdo ste). Pošljite še kaj, morda bo tisto boljše.

Mali oglasi.

Slika g. knezoškofa Dr. A. B. Jegliča. — Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani je izdala

v obliki 75×93 cm večbarvno sliko ljubljanskega škofa po portretu slikarja Fr. Sterleta. Slika sama je tako posrečena in njena izvedba tako dovršena, da preseneti vsakogar. Z ozirom na premmoge zasluge našega vladike za Cerkev, narod in državo je prav in zelo primerno, da si sliko nabavijo vsa naša društva in zasebniki. Služila bo v dragocen okras vsaki sobi, vsaki dvorani, vsaki telovadnici. Cena je zelo nizka in ni nikakor preračunana na dobiček. V Društveni nabavni zadruzi v Ljubljani, Ljudski dom, jo dobite za Din 90 (z ovojem in poštnino za Din 100).

Orlovski kroj, popolen, nov, za precej visoko postavo, je naprodaj za Din 750. Poizve se v upravi »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom.

Za šalo in zares.

Za smeh.

V šoli. Katehet: »Kdo je rekel: Človeku ni dobro samemu biti?« — Učenec: »Danijel v levnjaku.«

Otroška modrost. Katehet: »Koliko časa sta bila Adam in Eva v raju?« — Učenec: »Da so bila jabolka zrela.«

Zdravnik pride. Mati svoji mali hčerki: »Anica, zdaj pa le pojdi; zdravnik pride in ni treba, da bi bila zra-en.« — Anica: »Ah, mama, pusti me tu v sobi! Ata pravi, da te zdravnik samo za nos vleče, in bi rada videla, kako.«

Premalo in preveč. Učitelj: »Janezek, povej mi, koliko je polovica od pet.« — Janezek v jok. — Učitelj: »Zakaj jokaš?« — Janezek: »Če bom rekel, da je dve, boste rekli, da je premalo, če bom pa rekel, da je tri, boste pa rekli, da je preveč.«

Moderno slikarstvo. Prijatelj umetniku: »Kaj tako kričiš, ali si znorel?« Umetnik: »Kaj bi ne! Gospodinja mi je pri pospravljanju obrnila moj najnovejši umotvor in sedaj ne vem, katera stran je bila zgoraj in katera spodaj.«

Pretežko pismo. Poštni uradnik kmetu: »Pismo je pretežko, morate priložiti še eno znamko!« — Kmet: »Potlej bo pa še težje!«

Uganke naših Orlov.

Urednik: Peter Bulkoč-Domen,
Zgonik, p. Prosek (Italija).

1. Računska uganke.

Umirajoč oče je zapustil svojim trem sinovom 17 cekinov, in sicer prvemu polovico drugemu tretjino, tretjemu devetino. Kaj so storili sinovi, da so mogli razdeliti cekine v tem razmerju?

2. Dopolnilna uganke.

(S. O., Sele.)

s e c	siromak,
z l a	maščoba,
. . . . l o	jahalna oprema,
p t a	slikarska potrebščina,
. . . . l o	dimnikarska priprava,
š	število,
. r . . . t	dragocena obleka,
u . . . ž	izdajalec.

Mesto pik vstavi črke, ki dajo znan pregovor.

3. Besedna uganke.

(Nace Cuderman, Tupaliče.)

a	a	d				rabi šivilja,
d	e	e	i	l	n	slovenski list,
n	o	o				pozdrav,
o	o	o				prometno sredstvo,
o	P	r				del posode,
r	s	s				sport,
t	t	v				žuželka,
v	v	z				številka.

Iz pravilno vstavljenih besed dobiš v levi in desni vrsti navzdol imena dveh čednosti, v počezni vrsti od leve proti desni pa ime slovenskega lista, ki se za ti čednosti zavzema.

4. Posetnica.
(Visoški, Ljubljana.)

Ivo Jaj
sluga

Katera država je njegova domovina?

5. Rimski denar.
(Marin, Stari trg pri Črn.)

Rešitev ugank je poslati v zaprtem pismu do 5. marca na uredništvo »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom. Dva izžrebana rešilca vseh ugank dobita po en izvod knjige »Orlovstvo«.

REŠITEV UGANK V 1. številki.

1. Šaljivke.

1. Lačen otrok vpije, ko ima želodec prazen, pijanec pa, ko ima želodec poln.
2. Drugi je moj oče.
3. Ropot.

2. Dopolnitvena uganke.

Sejmo, sejmo semena
Kristove ljubavi,

z Golgotskega slemena,
da se svet ozdravi! **Krek.**

3. Posetnica.
Prlekija.

4. Skrivnosten napis.
Zavistniki umro, a ne zavist.

5. Ura.

Vsem ugankarjem srečno in veselo novo leto 1925. — Urednik Domen.

Vseh ugank ni nihče prav rešil. — Štiri uganke so prav rešili: Ludovik Domanjko, Tone Korošak, Franc Modrinjak. — Tri uganke so prav rešili: Leopold Koman, Zdravko Stangl, Alojzij Bezjak, Franc Ostrojnič, Jožef Jerinc, Jožef Ostrojnič, Ivan Potočnik, Janez Kavka, Ksaver Korban, Ivan Savora, Radoslav Hrovatin, Anton Bohanec, Albreht Kodrič, Franc Bohanec, Franc Hrovat. — Dve uganki so prav rešili: Stanko Jeglič, Matevž Modic, Adolf Miklavc, Josip Milič, Peter Gaspari, Stanko Štrukelj, Maks Kurent, Hubert Bernot, Stanko Mrva, Ivan Rešek.

Izžrebana sta bila: Tone Korošak, Sv. Duh na Stari gori (izjemoma za prvo nagrado) in Ivan Savora, Ljubljana.

UGANKARJEVA LISTNICA.

K zadnji številki »Mladosti«, str. 9.: S »komedijo« je tako: čimbolj jo razlagaš, tem manj zabavna je. Zanimanje tudi v ti komediji (je mednarodna, prosim!) traja le toliko časa, dokler iščemo ključa. Ko ga enkrat imamo in smo uganko z njegovo pomočjo rešili, se več ne vrnemo k nji. Če pa hočete biti »kunštniki«, kakor jih je že več v »Mladosti«, pregledajte rešitve iz lanskega letnika in iz »Mladik« ter mladinskih listov. To je bila zame izza mladih nog najboljša razlaga. Morda bo za Orle celo koristnejša — vsaj v raznovrstnih obrazilih iste temeljne uganke — nego moj tozadevni spis v »Mladiki«. Zato se branim* pisati o ti reči in »kunštniki«. Zameril pa nisem! Bog živi! — Urednik Domen.

Vsebinska 2. številka. Prosveti in omiki: A. Strupi: Spoznavaj samega sebe! — Škender: Refleksija. Pesem — Dr. Iv. Pregelj: Lilijska mogota. II. Mati ljubezni — III. slovanski orlovski tabor — Otokar J.: Ali mati nič ne zasluži? — Kako leta orlovska Čebelica — Drugi natečaj za Čebelice — Škender: V rože na oknu. Pesem — J. Strehar: Baltazarjeva pojedina. Črtica — A. Boštele: Moj oče je bil rudar. Pesem — Otokar J.: Kaj so stari vedeli o temperamentih? — J. Strehar: Makova zrnca — Fr. Pengov: Dirkač — Leopold Turšič: Premišljevanje. Pesem — Iv. Sušnik: Pogled na zvezdnato nebo. — Dalje — To in ono: Telovadna in sportna poročila — Drobtine in še kaj — Nove knjige — Iz kraja v kraj: St. Rupert — Dob pri Domžalah — Opombe uredništva — Mali oglasi — Za šalo in zares: Za smeh — Uganke naših Orlov — Uganjkarjeva listnica.

Pletilni stroji

Veliko kup-
cev obžaluje
nepredvidni

nakup pletilnih strojev od nezanesljivih oseb ali trdk. Ako hočete imeti res zanesljiv in najmodernejši stroj, in če treba tudi pouk, se obrnite na samozastopstvo

Fran Kos v LJUBLJANI, Židovska ulica 5
ki nudi le prvovrstne pletilne stroje obče priznanih najboljših in najstarejših tovarn, z jamstvom za stroj in vsakršno popravilo po najnižjih tovarniških cenah.

Čične ilustracije in jasni klišeji

dajo reklamni šele pravo lice!

Jugoslovanska tiskarna
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Klišarna - Litografija - Kamen-
in offset-tisk - Rotacija - Stereo-
tipija Knjigo- in umetniški tisk

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta 8

se priporoča cenjenemu občinstvu
za izvrševanje vsakovrstnih

**kleparskih in vodovodnih instalacij-
skih del ter za pokrivanje streh.**

Vsa stavbna in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračuni brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji ceni.

Podružnica v TRSTU, Via Miramare 65,
ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

Naša domača Kolinska cikorijska

je izborna in izdatna.

Zelo priporočamo!

Salda-konti, štrance,
blagajniške knjige,
= amerik. žurnale =
odjemalne knjižice

itd. — nudi p. n. trgovinam po iz-
redno ugodnih cenah

knjigoveznica K.T.D.
v Ljubljani, Kopit. 6/II.

Slavbno podjetje IVAN OGRIN

LJUBLJANA, Gruberjevo nabrežje št. 8

(telefon 426)

se priporoča za vsa stavbna dela ter
nudi po zelo nizkih cenah vseh vrst

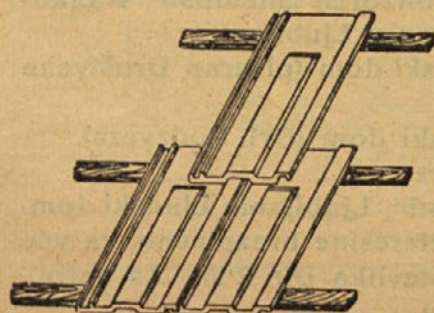
..... **opeko**

(strešno, zarezano in navadno opeko,
bobrovec, žlebnike, opeko za tlak)
in cementne cevi.

Lastna pekarna na Črnučah.

Zaloga tudi v Ljubljani.

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne d. d.
v Ljubljani, Miklošičeva c. 13
(prej Vidic - Knez, tovarne na Viču in Brdu)

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno,
najboljše, preizkušene modele strešnikov
z eno ali dvema zareza, kakor tudi bo-
brovec (biber) in

== **zidno opeko** ==

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba.

Orel, naročaj vse društvene in odsekovne potrebščine pri lastni zadrugi! Ne podpiraj nasprotnikov! Zato kupuj le pri Društveni nabavni zadrugi! Svoji k svojim!

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljše in najizdatnejše od vseh vrst pralnega mila. —

Pravo sarno z imenom „Schicht“ in znamko:

„Jelen“

JUHAN

Zahtevajte cenik!

Zahtevajte cenik!

Društvena nabavna zadruga

v Ljubljani (Ljudski dom)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj,
telovadne obleke, telov. čevlje,
poslovne tiskovine in
knjige za odseke.**

Tiskovine za ČEBELICO. Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh potrebščin za šminkanje igralcev.

Sprejema vloge v **Centralno Čebelico** in jih obrestuje po 6%.

Kupujte pri lastnem podjetju!

MLADOST

glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 17. v mesecu. — Urejuje Jože Jagodic, Ljubljana. — List izdaja konzorcij „Mladosti“ v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Upravišтво je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadruge).

Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Orl. Podzveza).

Odgovorni urednik: Franc Zabret.

Naroča se: Upravišтво „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno; posamezna številka Din 2.50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.